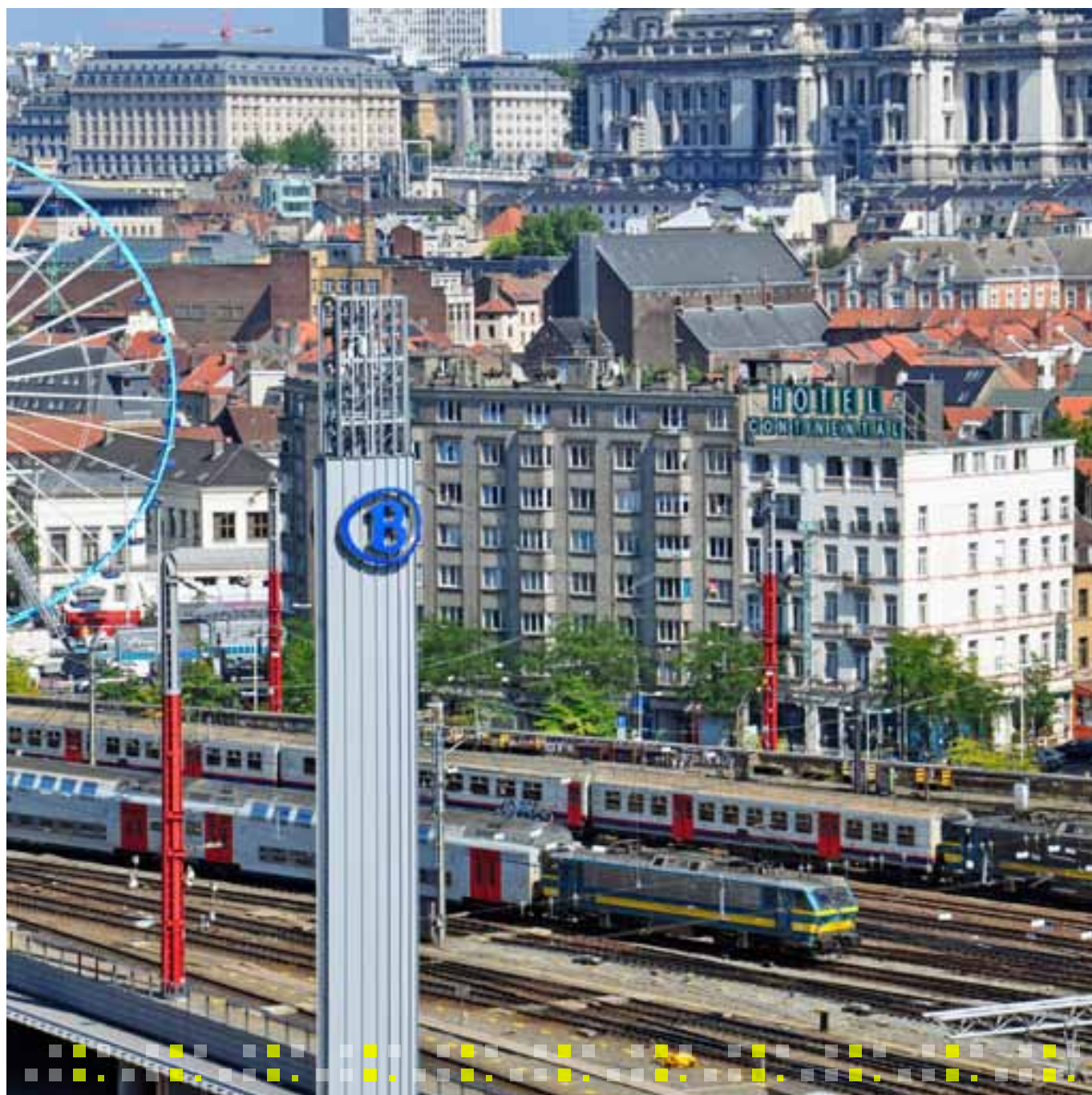

ADT ATO.

AGENCE DE
DÉVELOPPEMENT TERRITORIAL ASBL
POUR LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE

AGENTSCHAP VOOR
TERRITORIALE ONTWIKKELING VZW
VOOR HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

JAAR- VERSLAG 2011

Dit verslag is een uitgave van

AGENCE DE
DÉVELOPPEMENT TERRITORIAL ASBL
POUR LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE

AGENTSCHAP VOOR
TERRITORIALE ONTWIKKELING vzw
VOOR HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BIP – Koningsstraat 2-4 – B-1000 Brussel – T +32 (0)2 563 63 00 – F +32 (0)2 563 63 20

contact@ato.irisnet.be – www.adt-ato.irisnet.be

Op initiatief van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Verantwoordelijke uitgever: Luc Maufroy, Koningsstraat 2-4, B-1000 Brussel

Foto's: ADT-ATO [EAS] (cover en p. 7, 17, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 40, 42, 44, 45, 52, 55),
Agora (p. 19), Atelier Christian de Portzamparc (p. 23), G. de Kinder (p. 30),
William Delvoye (p. 20), Michel Desvigne Paysagiste (p. 13), Greish (p. 18), KCAP (p. 29),
F. Point (pp. 38, 39), Studio 12 (p. 49).

Wettelijk depot: D2012/10.645/4   Design by Kaligram

VOORWOORD

Zodra ons Gewest het levenslicht zag, legde het zich toe op het uitwerken van strategische plannen waarmee het structureel vorm beoogde te geven aan zijn territoriaal beheer. Zo is er het Gewestelijk Ontwikkelingsplan, waarin een hele reeks prioriteiten zijn gedefinieerd die voor het Gewest van essentieel belang zijn. Met dit GewOP werd een eerste stap gezet in de richting van een grotere transversaliteit van de intra- en intergewestelijke beleidsinitiatieven. De verschillende sectorale plannen die daarop volgden, waren niet zomaar een opsomming van reglementaire maatregelen. Zij waren er tevens op gericht de betrokken actoren te sensibiliseren en te responsabiliseren en daarenboven de burgers bij dit alles te betrekken.

De voorbije twee decennia richtte het Gewest zich in eerste instantie op het buurtniveau door wijkcontracten in het leven te roepen, die we kunnen beschouwen als de pijlers van de lokaal gerichte stadsvernieuwing.

Geleidelijk aan is het Gewest zijn aandachtsveld gaan verbreden. Enerzijds omdat het buurtniveau op zich niet ruim genoeg is om al de uitdagingen aan te gaan die zich stellen op het vlak van infrastructuur en voorzieningen of in verband met maatschappelijke cohesie en integratie. Anderzijds zag men zich in het licht van de strategie om het Gewest internationaal aantrekkelijk te maken en in de kijker te plaatsen genoodzaakt om de interventieperimeter uit te breiden. Deze bekommernissen vertaalden zich in de invoering van de Gebieden van Gewestelijk Belang (GGB) en de Hefboomgebieden, en later in de uitwerking van de Richtschema's. Uiteindelijk gaf het Plan voor de Internationale Ontwikkeling (PIO) concreet gestalte aan dit streven om het Gewest internationaal te positioneren.

De opmaak van het nieuwe Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO) biedt de gelegenheid om antwoorden te formuleren op de grote uitdagingen die zich voor ons Gewest aandienen, maar ook om overeenstemming trachten te bereiken tussen de buurtlogica en een logica van internationalisering, die zich almaar meer opwerpt als het toekomstbeeld voor ons Gewest. Een dergelijk gewestbeleid kan echter maar worden uitgevoerd met de volledige inzet van de Brusselse openbare en para-openbare diensten die inspanningen leveren om hun bestuurlijke competenties te verbeteren en zich tegelijk openstellen voor een beheer dat gestoeld is op samenwerking en participatie. Met het oog op een dynamische beleidsuitvoering moeten we echter ook een beter inzicht verwerven in de kenmerken van het grondgebied en de ruimtelijke planning baseren op een projectgerichte stedenbouw.

Daarom heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling opgericht.

Enerzijds reikt dit instrument het Gewest relevante gegevens aan over de maatschappelijke en stedelijke evolutie en de werking van het grondgebied die de Regering moeten helpen bij het maken van beleidskeuzes in verband met stadsplanning. Anderzijds brengt het met het oog op de uitvoering van de grote stadsprojecten van de Regering de publieke actoren samen met de vele private investeerders en poogt het de meningsverschillen uit de weg te ruimen door een innoverende operationele stedenbouw uit te werken.

Eenieder zal tijdens het lezen van dit jaarverslag 2011 kunnen vaststellen dat het Agentschap op beide terreinen doeltreffende inspanningen heeft geleverd, het de nodige expertise opbouwt en ter beschikking staat van alle actoren die willen bijdragen tot de ontwikkeling van ons Gewest. Dit stemt mij zeer tevreden.

Het is weliswaar nog te vroeg om te kunnen zeggen dat dit gebouw, deze infrastructuur of die uitrusting... uit de grond is kunnen rijzen dankzij de inspanningen van het ATO. Wel hebben de directie en het volledige team op vele vlakken de grondslagen gelegd voor het hoofdstedelijk gewest van morgen en hebben zij vanuit meerdere opzichten de bakens uitgezet voor een beter Brussels Gewest, waar zowel de Brusselaars als diegenen die ons Gewest bezoeken, erin investeren of er werken, wel bij varen.

Zo leidde de betrokkenheid van het ATO bij een paar concrete dossiers tot een aanzienlijk vlottere interactie tussen de betrokken publieke partijen. Dit verheugt mij en ik denk dat het van essentieel belang is deze collectieve inspanning van de gewestelijke besturen, de para-regionale instellingen, de gemeenten, enz. te bestendigen.

Door een leidende rol te vervullen in de studie over de schoolvoorzieningen, mee te werken aan de opmaak van het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling, in te staan voor de coördinatie van de publieke en private actoren in de strategische gebieden, om maar een paar voorbeelden te noemen, verricht het ATO bovendien werk waarvan het grote publiek zich weliswaar niet meteen bewust is, maar dat voor het Gewest wel van wezenlijk belang is.

Het ATO, dat fungeert als openbare planoloog, is een jong agentschap dat gezien de zeer vele projecten die in ons Gewest worden uitgewerkt, een mooie toekomst voor zich heeft.

Charles Picqué,
Minister-President van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

INHOUD

AGENTSCHAP IN DIENST VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST	7
Opdrachtenbrief	8
VERTEGENWOORDIGING VAN DE STEDELIJKE OVERHEID	9
Algemene vergadering	9
Raad van bestuur	11
Vergaderingen	12
ONTWIKKELING VAN DE STRATEGISCHE GEBIEDEN	13
Overzicht 2011: 11 voornaamste acties die de stad in beweging brengen!	13
Werkmethode	14
Begeleiding van de strategische gebieden	17
TERRITORIALE KENNIS: INZICHT IN HET GEBIED BEVORDEREN	33
Doelstellingen en methode	33
Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling	34
Assistentie en ervaring delen	37
Analyse van de evolutie van de gebieden	38
STADSMARKETINGPROJECT (EFRO-PROGRAMMA 2007-2013)	42
Strategische acties	43
Communicatieacties	46
Partnerschap: het platform	48
Netwerking	48
DEELNAME AAN NETWERKEN EN EUROPESE PROJECTEN	49
EUROCITIES: uitwisseling van ervaringen met grootstedelijk bestuur	49
Het project INTERREG IVB – RESPOND 2015: een nieuwe blik op participatie	50
Het project URBACT-LINKS: de goede praktijken van het ATO presenteren	51
Informatie over Europese programma's en projecten	51
DYNAMISCHE COMMUNICATIE	52
Verspreiding en bekendmaking	52
Kennis vergaren en uitwisselen	56
Imago	60
TEAM	61
Opleidingen	62
FINANCIËLE MIDDELEN	63

AGENTSCHAP IN DIENST VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling – ATO is als vzw opgericht op initiatief van de regering van het Gewest. De gecoördineerde statuten (gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad op 31 juli 2008) definiëren het doel (artikel 3):

‘Het Agentschap voor Territoriale Ontwikkeling is een strategische structuur van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Het heeft tot doel het bestuur dat kadert in het beleid inzake ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing te versterken, een coherent en duurzaam stedelijk beleid te bevorderen en in te spelen op de doelstellingen die opgenomen zijn in het Gewestelijk Ontwikkelingsplan (GewOP) en in de strategische documenten van het Gewest.

De territoriale kennis en de territoriale ontwikkeling vormen de twee krachtlijnen waarin de opdrachten van het ATO kaderen:

- > de **territoriale kennis** strekt ertoe bij alle gewestelijke en lokale actoren een gezamenlijke kennis van het grondgebied en van de ontwikkelingsinstrumenten tot stand te brengen door de stedelijke ontwikkeling te analyseren aan de hand van de observatie van de wijken en de evaluatie van de stedelijke beleidsvormen;
- > de **territoriale ontwikkeling** strekt ertoe te anticiperen op de keuzes met betrekking tot de ontwikkeling van het gewestelijk grondgebied (studies uitvoeren op grond waarvan strategische keuzes voor het Gewest vastgelegd kunnen worden), deze te begeleiden (de partners die rechtstreeks betrokken zijn bij de ontwikkeling van het gebied of van het project) en te coördineren (de acties en de actoren), en dat in overleg met alle gewestelijke, lokale en andere actoren en strekt er tevens toe deze keuzes te operationaliseren, inzonderheid in het kader van het Plan voor de Internationale Ontwikkeling.’

Als schakel tussen publieke en private organisaties heeft ATO de taak om de standpunten en acties op het gebied van territoriale kennis en ontwikkeling bij elkaar te brengen, in het gemeenschappelijke belang van de vertegenwoordigde partijen.

De samenstelling van de raad van bestuur en van de algemene vergadering onderstreept de wens van de regering om van het ATO een discussie- en werkplatform te maken voor de overheidsinstanties die actief zijn in stedelijke ontwikkeling. Het bestuur van het ATO garandeert een autonoom beheer in het kader dat de raad van bestuur en de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangeven.

OPDRACHTENBRIEF

Artikel 10 van de statuten van het ATO stelt dat de doelstellingen van het ATO moeten worden gepreciseerd in een opdrachtenbrief. De voorgaande opdrachtenbrief bestreek de periode van 2008 tot en met 2010.

Tijdens zijn bijeenkomst van 27 april 2011 heeft de raad van bestuur een nieuwe opdrachtenbrief goedgekeurd voor de periode van 2011 tot en met 2015, die op 24 juni werd aangenomen door de algemene vergadering. Goedgekeurd door de Regering op 1 maart 2012.

De opdrachtenbrief 2011-2015 bevat de actieplannen die het regeerakkoord 2009-2014 heeft vastgelegd.

Het ATO wordt een 'facilitator' van de kennis en de harmonieuze ontwikkeling van het grondgebied, ten dienste van alle Brusselse, Belgische en buitenlandse publieke en private actoren (zoals bewoners, bedrijven, gebruikers...).

Het ATO heeft als taak:

> de kennis van de stad faciliteren

Het activeert de kennis om beter te beantwoorden aan de strategische uitdagingen waarvoor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staat, door de analyse van het grondgebied en de sociaaleconomische situatie van de bewoners te faciliteren;

> de stedelijke ontwikkeling faciliteren, in het bijzonder in de strategische gebieden

Het verzekert de realisatie van de opties die de regering heeft gekozen. Het anticipeert, begeleidt en coördineert de ontwikkelingskeuzen voor het gewestelijke grondgebied, in overleg met alle lokale, gewestelijke, publieke en private actoren.

Concreet betekent dit dat het agentschap de actoren verenigt en de onderlinge dialoog faciliteert. Het engageert zich ten opzichte van de actoren en de besluitvormers. Het tracht in te spelen op de verwachtingen van de burgers (bewoners en gebruikers) en van de privésector. Het ontwikkelt een prospectieve visie op lange termijn voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Door de aard van zijn opdrachten streeft het agentschap doelbewust naar een werking via projectbeheer, waardoor het zijn taak als intermediair kan vervullen. Daartoe bevordert het een gemeenschappelijk gebruik van de instrumenten, waardoor de verschillende partners zowel meer efficiëntie als meer expertise in participatie verkrijgen.

Dit projectbeheer vereist een regelmatige kwaliteitsbewaking van de productie en van de feedback naar de partners. Om deze engagementen tot een goed einde te brengen is het noodzakelijk om te investeren in een hoog competentieprofiel van het team. Het agentschap moet kunnen beschikken over een soepele functionele organisatie, zowel binnen als tussen de teams. Ook de interne communicatie moet efficiënt verlopen.

Daarnaast is de communicatie naar alle partners en naar de stedelijke actoren een belangrijk strategisch instrument om de rol als intermediair en de samenwerking met andere partijen te garanderen. ■

VERTEGENWOORDIGING VAN DE STEDELIJKE OVERHEID

De samenstelling van de beslissingsorganen van het ATO weerspiegelt de wens om van het ATO een discussie- en werkplatform te maken voor de actoren van de stadsontwikkeling.

ALGEMENE VERGADERING

De algemene vergadering bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:

- > de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > de administraties, instellingen van openbaar nut en gemeenschapsinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tijdens de vergadering van 23 juni 2011 heeft de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- > de heer Arnaud Verstraete benoemd als vertegenwoordiger van staatssecretaris Bruno De Lille, ter vervanging van de heer Jonas De Meyer en, op voorstel van de administratie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de heer Pieter Van Camp, ter vervanging van de heer Mathieu Voets;
- > akte genomen van de benoeming van de heer Etienne Coeckelberghs, ter vervanging van de heer Philippe Moureaux, om het college van burgemeesters en schepenen van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek te vertegenwoordigen en de benoeming van mevrouw Françoise Dupuis, ter vervanging van de heer Daniel Fuld, om het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Ukkel te vertegenwoordigen.

Sinds 24 juni 2011 is de algemene vergadering dus als volgt samengesteld:

De vertegenwoordigers van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Pierre Dejemeppe, voorzitter (voor de minister-president);
- Arlette Verkruyssen (voor de minister van Financiën en Begroting);
- Antoine Crahay (voor de minister van Leefmilieu en Stadsvernieuwing);
- Caroline Grillet (voor de minister van Mobiliteit en Openbare Werken);
- Bénédicte Wilders (voor de minister van Economie en Werk);
- Thierry Mercken (voor de staatssecretaris van Stedenbouw en Openbare Netheid);
- Arnaud Verstraete (voor de staatssecretaris belast met Mobiliteit);
- Bernard Van Nuffel (voor de staatssecretaris belast met Huisvesting).

De vertegenwoordigers van de gewestelijke administraties, instellingen van openbaar nut en gemeenschapsinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Philippe Barette (Mobiël Brussel);
- Patrick Crahay (Directie Stadsvernieuwing van het BROH);
- Corentin Dussart (Beheers- en coördinatiecel EFRO 2007-2013);
- Ann Geets (Directie Studies en Planning van het BROH);
- Patrick Andres (MIVB);
- Pierre-Yves Bolus (Atrium);
- Vincent Carton (Leefmilieu Brussel);
- Yves Frémal (Net Brussel);
- Martine Gossuin (GOMB);
- Catherine Grosjean (BGHM);
- Denis Mertens (Gewestelijke Vennootschap van de Haven van Brussel);
- Patrick Debouverie (Administration de la Commission communautaire française – Cocof);
- Pieter Van Camp (Administratie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie – VGC).

Vertegenwoordigers van de 19 gemeenten:

- Christian Ceux (Stad Brussel);
- Etienne Coekelberghs (Gemeente Sint-Jans-Molenbeek);
- Jean-Marie Colot (Gemeente Sint-Agatha-Berchem);
- Marianne Courtois (Gemeente Vorst);
- Chantal De Saeger (Gemeente Ganshoren);
- Willem Draps (Gemeente Sint-Pieters-Woluwe);
- Françoise Dupuis (Gemeente Ukkel);
- Nathalie Gilson (Gemeente Elsene);
- Didier Gosuin (Gemeente Oudergem);
- Cécile Jodogne (Gemeente Schaarbeek);
- Paul Leroy (Gemeente Jette);
- Cathy Marcus (Gemeente Sint-Gillis);
- Ahmed Medhoune (Gemeente Sint-Joost-ten-Node);
- Martine Regniers (Gemeente Evere);
- Tristan Roberti (Gemeente Watermaal-Bosvoorde);
- Nadine Sonck (Gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe);
- Didier van Eyll (Gemeente Etterbeek);
- Anne-Marie Vanpévenage (Gemeente Anderlecht);
- Natacha Wyns (Gemeente Koekelberg).

RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:

- > de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > de administraties, instellingen van openbaar nut en gemeenschapsinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > de Stad Brussel en 5 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De algemene vergadering van 24 juni 2011 benoemde de volgende bestuurders: Etienne Coekelberghs, Pieter Van Camp en Arnaud Verstraete ter vervanging van Philippe Moureaux, Mathieu Voets en Jonas De Meyer.

De raad van bestuur is dus sinds deze datum van 24 juni 2011 als volgt samengesteld:

Vertegenwoordigers van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Pierre Dejemeppe, voorzitter;
- Caroline Grillet, eerste ondervoorzitter;
- Bénédicte Wilders, tweede ondervoorzitter;
- Arlette Verkruyssen, penningmeester;
- Antoine Crahay, secretaris;
- Thierry Mercken;
- Arnaud Verstraete;
- Bernard Van Nuffel.

Vertegenwoordigers van de gewestelijke administraties, instellingen van openbaar nut en gemeenschapsinstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Philippe Barette;
- Patrick Crahay;
- Corentin Dussart;
- Ann Geets;
- Patrick Andres;
- Pierre-Yves Bolus;
- Vincent Carton;
- Yves Frémal;
- Martine Gossuin;
- Xavier Leroy;
- Denis Mertens;
- Patrick Debouverie;
- Pieter Van Camp.

Vertegenwoordigers van de gemeenten:

- Christian Ceux;
- Etienne Coekelberghs;
- Marianne Courtois;
- Willem Draps;
- Cécile Jodogne;
- Cathy Marcus.

VERGADERINGEN

De **statutaire algemene vergadering** kwam bijeen op 24 juni 2011 om het jaarverslag 2010, de inkomsten- en uitgavenrekening 2010 en de begroting 2011 goed te keuren.

De **raad van bestuur** kwam zes keer samen: op 11 februari, 29 april, 7 mei, 8 juli, 29 september en 16 december 2011. ■

ONTWIKKELING VAN DE STRATEGISCHE GEBIEDEN

De eerste opdracht op het gebied van territoriale ontwikkeling is het garanderen van de ontwikkeling van de gewestelijke strategische gebieden en het operationaliseren van de grote stedelijke projecten op gewestelijke schaal die er plaatsvinden.

Sinds 2010 volgt het agentschap de ontwikkeling van de tien strategische gebieden die zijn gedefinieerd in het PIO, waarbij het mandaat voor elk gebied apart wordt gepreciseerd. Het agentschap richt zich bij voorrang op het volgen van de ontwikkeling van de strategische gebieden waarvoor de regering een richtschema heeft aangenomen (Thurn & Taxi, Europese wijk, Kruidtuin en RTBF-VRT), maar bestudeert en/of begeleidt ook gebieden waarvoor geen schema is aangenomen: de Heizel (in het kader van het project Neo), de wijk van het Zuidstation (redactie van een oriëntatienota), de Josaphatzone (onderzoek naar de middelen om de uitwerking van de BBP's opnieuw te starten) en Delta (de Maatschappij voor de Verwerving van Vastgoed – MVV bijstaan in de onderhandelingen met de Europese Commissie). Bovendien heeft het agentschap in 2011 de operationele begeleiding van het richtschema Kanaal toegewezen gekregen.

OVERZICHT 2011: 11 VOORNAAMSTE ACTIES DIE DE STAD IN BEWEGING BRENGEN!

- > Redactie van een oriëntatienota voor de Zuidwijk met een analyse van de uitdagingen, en de sterke en zwakke punten per wijk, een analyse van de projecten en aanbevelingen op het vlak van stedenbouw en stedelijk bestuur.
- > Onderzoek naar de landschappelijke coherentie van de groenvoorzieningen van de site Thurn & Taxis: organisatie van het begeleidingscomité, ondersteuning van de opdrachtgever (Leefmilieu Brussel) en de uitvoerder (MDP).
- > Redactie van een project van een gezoneerde gewestelijke stedelijke verordening (GGSV) voor de stedelijke perimeter Wet.
- > Realisatie van een landschapsplan voor de vastgoedprojecten IRET Development (showroom van BMW) en Destrier (Home Familial Bruxellois en GOMB), waarin de Leuvensesteenweg is geïntegreerd.
- > Ondersteuning van het opdrachtgeverschap voor de complete herinrichting van de Sint-Lazaruslaan.
- > Deelname aan de lancering van een richtplan voor de kanaalzone.

- > Validatie van de verschillende uitwerkingsfasen van de BBP's voor de Kruidtuin en Thurn & Taxis door de betrokken overheden. Eventuele zoektocht naar compromissen.
- > Project Neo: initiatief om een sterke band te creëren tussen enerzijds de projectleiders en de studiebureaus en anderzijds de betrokken gewestelijke administraties (Leefmilieu Brussel, Mobiel Brussel, enz.).
- > Begeleiding van haalbaarheidsstudies op het vlak van stedenbouw, vastgoed en mobiliteit voor de vestiging van een Europese wijk in Delta.
- > Realisatie van een inventaris van grote voorzieningen waarvoor wordt gezocht naar een locatie.
- > Aanzet tot de uitvoering van een studie naar het exacte traject van de tramlijn die de site van Thurn & Taxis zal doorkruisen.

WERKMETHODE

In het algemeen werkt het agentschap aan de bevordering van een geïntegreerde benadering van stedelijke projecten. Als intermediair tussen alle publieke en private partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van een strategisch gebied streeft het agentschap naar het creëren van de omstandigheden waarin de door de Regering vastgelegde strategische doelstellingen worden gerespecteerd en waarin ook de ruimtelijke principes die zijn aangenomen voor elke zone naar de praktijk worden omgezet.

Deze benadering stoelt op de optimalisering van het projectbeheer in het algemeen, met name:

- > centralisatie, regelmatige actualisatie en delen van informatie, met name via de nieuwe website van het ATO;
- > versterkte samenwerking tussen de belangrijkste instanties en betrokkenen, contact van projectleiders en publieke/private projectontwikkelaars met de facilitator Duurzame wijken en Leefmilieu Brussel om strategieën en methoden te ontwikkelen waarmee de strategische gebieden echte duurzame wijken worden;
- > oprichting van operationele cellen per project (zoals het project voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Sint-Lazaruswijk) en het delen van competenties;
- > organisatie van begeleidingscomités bij projecten om de publieke en private actoren te coördineren;
- > organisatie van transversale begeleidingscomités voor de verschillende strategische gebieden om gemeenschappelijke vraagstukken van de ontwikkelde gebieden te bespreken, met name vraagstukken rond duurzame ontwikkeling en grootschalige voorzieningen;
- > vastgoedanalyses: analyse van de markt, uitvoeringsvormen, enz.;
- > bijkomende onderzoeken: onder meer stedenbouwkundige, juridische, economische aspecten;
- > identificatie van de geschikte stedenbouwkundige, juridische en operationele aspecten voor de ontwikkeling van projecten.

Op zijn verzoek en met steun van het kabinet van de minister-president wordt het agentschap voortaan systematisch betrokken bij de begeleidingscomités van milieueffectenstudies en -rapporten van stedenbouwkundige projecten en aanvragen van stedenbouwkundige vergunningen en certificaten.

Het agentschap vervult de volgende taken voor de gewestelijke autoriteiten:

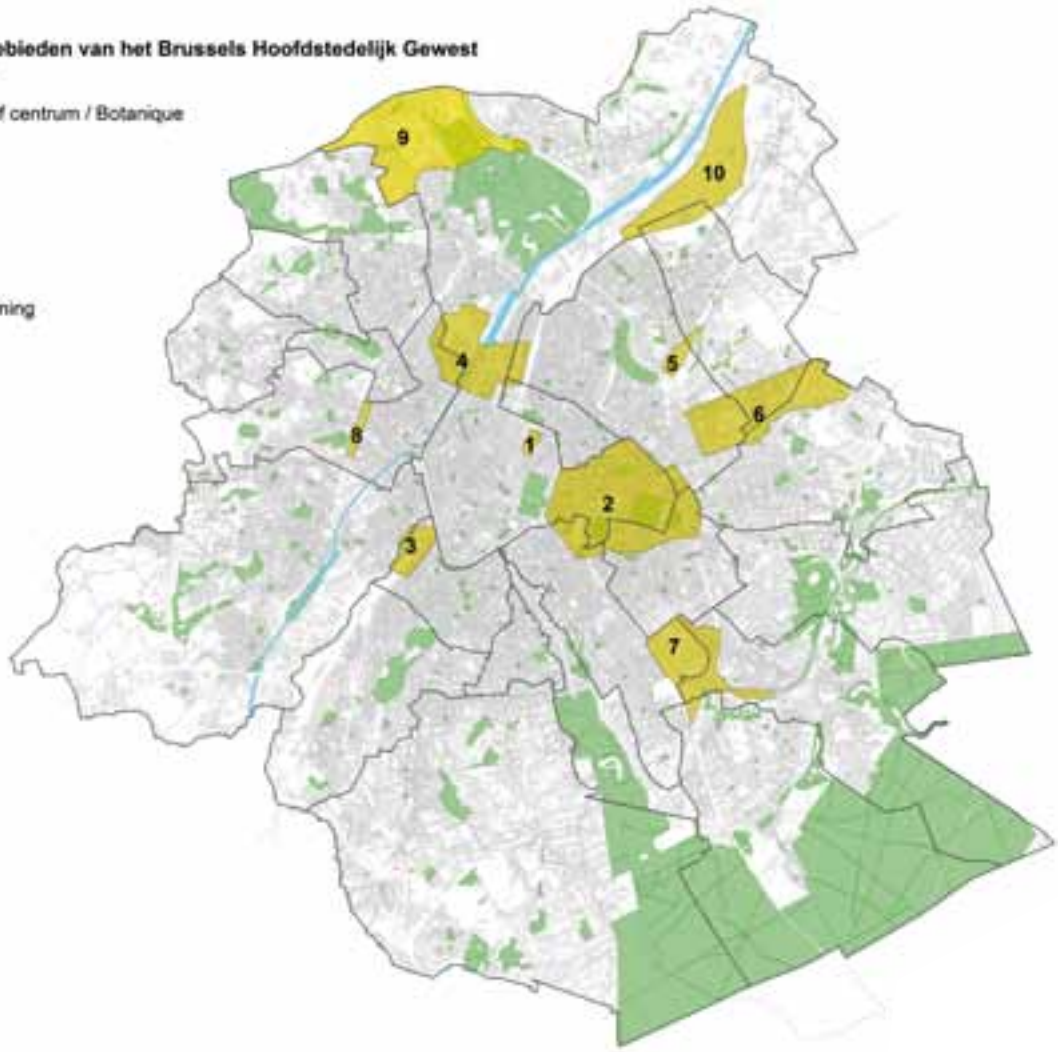
- > het biedt ondersteuning en stedenbouwkundige expertise aan diverse ministeriële kabinetten en administraties, waarbij het agentschap de elementen aandraagt voor de antwoorden op parlementaire vragen en interpellaties over de verschillende gebieden;
- > het staat de opdrachtgevers en uitvoerders bij in hun werkzaamheden in de gebieden, waarbij het gebruikmaakt van zijn goede transversale kennis van alle geplande ontwikkelingen in deze gebieden;
- > vanuit een langetermijndenken zet het zich in opdat de ontwikkelingsprojecten de nodige financiële middelen krijgen voor hun realisatie. Zo heeft het agentschap diverse voorstellen gedaan voor begrotingslijnen in het kader van de Beliris-onderhandelingen met de federale overheid.

Daarnaast streeft het agentschap ernaar bij te dragen en haar transversale expertise te leveren tot de analyse van de actuele stedenbouwkundige vraagstukken:

- > de toename van de leegstaande kantoren met het oog op de bevolkingsgroei: het agentschap volgt het onderzoek naar de reconversie van kantoren in woningen, gevoerd door de GOMB en het kabinet van de staatssecretaris bevoegd voor huisvesting, een problematiek waarbij sommige strategische gebieden direct betrokken zijn, zoals Reyers (sector van de Kolonel Bourgstraat, de Marcel Thiry laan en de Plejadenlaan), de Europese wijk en de Kruidtuin (Koningsstraat);
- > de toekomst van de Noord-Zuidverbinding (gekoppeld aan de strategische gebieden Zuid en Kruidtuin): naast de contacten met de diverse instanties van de NMBS-groep (Infrabel, B-Holding, Eurostation, Euro Immo Star) is het agentschap, evenals de bMa, partner in het project 'Jonction', een initiatief van de vzw Recyclart en CONGRES (www.jonction.be) en neemt in die hoedanigheid deel aan de diverse activiteiten (conferenties, debatten en tentoonstellingen over de problematiek van het spoorwegverkeer in Brussel).

De strategische gebieden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1. Rijksadministratief centrum / Botanique
2. Europese Wijk
3. Zuidstation
4. Thurn & Taxis
5. Josaphat
6. Reyers
7. Delta
8. Weststation
9. Heizel
10. Schaarbeek-Vorming

BEGELEIDING VAN DE STRATEGISCHE GEBIEDEN

HEFBOOMGEBIED THURN & TAXIS (goedkeuring richtschema in december 2008)

De belangrijkste evolutie in het project Thurn & Taxis in 2011 was de uitwerking van het ontwerp van BBP voor de omzetting in wettelijke bepalingen van de opties uit het richtschema, het onderzoek naar het toekomstige park, het tracé van de tramlijn die de zone goed bereikbaar maakt met het openbaar vervoer, de vergunningsaanvraag voor het toekomstige kantoor van Leefmilieu Brussel en het onderzoek naar de ontwikkeling van economische activiteiten op het havengebied tussen Thurn & Taxis en het TIR.

Het agentschap heeft zich hoofdzakelijk toegespitst op het volgen van de uitwerking van het BBP en het voortzetten van de organisatie van thematische begeleidingscomités, op basis van de vereisten en de evolutie van de lopende projecten op en in de buurt van de site.

Begeleidingscomités

Begeleidingscomité Groenvoorziening

Om de coherentie in de mozaïek van de geplande groenvoorziening op en rond de site van Thurn & Taxis te garanderen, heeft Leefmilieu Brussel in oktober 2010 aan bureau Michel Desvigne Paysagiste (MDP) een studie gevraagd, die de grote lijnen moet bepalen voor de inrichting van de groenvoorziening in het gebied, van het Bockstaelplein tot het Becobekken.

Het agentschap is betrokken geweest bij het hele uitwerkingsproces van de studie. Meer in het bijzonder heeft het de volgende activiteiten ontplooid:

- > deelname aan de beperkte begeleidingscomités georganiseerd door Leefmilieu Brussel en het kabinet van de minister van Milieu op 19 januari en 25 februari (afstemming van de studie op de verwachtingen van de opdrachtgever);
- > organisatie en coördinatie van regelmatige bijeenkomsten van het begeleidingscomité; de laatste twee vergaderingen op 6 april en 23 juni werden besteed aan de planning van de groenvoorziening, de toegang ertoe en een beschrijving van de reeksen die samen een keten van groenvoorzieningen vormen;
- > een regelmatige opvolging, in nauwe samenwerking met Leefmilieu Brussel, van de afronding van de studie met de redactie van een synthesesnota en een illustratieve atlas. Beide documenten werden in november 2011 openbaar gemaakt.

Begeleidingscomité Mobiliteit

In het richtschema wordt de site ontsloten met een nieuwe tramlijn. Daarom bestelde het kabinet van de minister van Openbaar Vervoer aan het bureau Tritel NV een sociaaleconomische studie om het optimale tracé te bepalen.

Het agentschap nam deel aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité die het kabinet organiseerde (op 11 februari, 29 juni en 14 december). Tijdens deze bijeenkomsten werd een analyse gemaakt van de tracés van begin- tot eindpunt, de tracés rechts van de site van Thurn & Taxis en het tijdschema voor de aanleg.

Uit de sociaaleconomische multicriteria-analyse kwam een tracé naar voren dat het Noordstation verbindt met het Bockstaelplein, via de Picardstraat, de site van Thurn & Taxis, de Demeerstraat en de Bockstaellaan. De studie besluit dat de tramlijn operationeel moet zijn vanaf het moment dat de site van Thurn & Taxis voor 50% ontwikkeld is.

Een voorstel tot besluit zal worden voorgelegd aan de regering tijdens het tweede kwartaal van 2012.

Begeleidingscomité Economische ontwikkeling

De site van Thurn & Taxis is omringd door plaatsen met een industriële, havengebonden en logistieke bestemming: het TIR-centrum (waarvoor een projectontwikkeling plaatsvindt), het Byrrh-centrum (gekocht door het OCMW van de Stad Brussel voor een bedrijvent centrum en een kinderdagverblijf) en Greenbiz (een plaats voor bedrijven die actief zijn op het gebied van duurzame ontwikkeling).

Het agentschap organiseerde op 5 juli een bijeenkomst van het begeleidingscomité Economische ontwikkeling om onderzoek te doen naar de projecten van het Centrum voor economische activiteiten van (Haven van Brussel), het bedrijvent centrum Greenbiz (GOMB) en het Byrrh-centrum (OCMW van de Stad Brussel).

De opdrachtgevers presenteerden de vorderingen van hun project. Een van de belangrijke uitdagingen die werden geïdentificeerd, was de samenwerking van het Byrrh-centrum en het TIR, met name de aanleg van de weg tussen deze projecten, evenals de vragen naar stedelijke integratie en naar het type activiteiten dat in de havenprojecten wordt gepland.

Na de bijeenkomst van het begeleidingscomité organiseerde het agentschap bilaterale bijeenkomsten met de Haven van Brussel, de havenarchitect, het OCMW van de Stad Brussel en de bMa om ervoor te zorgen dat de projecten de richtlijnen van het richtschema respecteren. In 2012 zal het agentschap betrokken zijn bij het overleg dat de GOMB organiseert voor het Tivoli-project.

Op het verzoek van het kabinet van de minister-president schreef het agentschap in februari een uitvoerig advies over de wenselijkheid om het voorkeepsrecht te laten uitoefenen door de Haven van Brussel voor terreinen die in het bezit zijn van de NV Project T&T en over de verenigbaarheid van de projecten van de Haven met de toekomstige ontwikkelingen op de site van Thurn & Taxis.

Bescherming en waardering van het architecturale erfgoed

Naast de samenvattende inventaris die in 2010 werd opgesteld, gaf het agentschap de heer Guido Vanderhulst de opdracht om een gedetailleerde beschrijving te maken van alle gebouwen of infrastructuur met patrimoniale waarde in de zone Thurn & Taxis: architecturale en patrimoniale analyse, onderzoek naar de staat van het gebouw, identificatie van de geschikte plaatsen, zodat het ATO daarvoor relevante bestemmingen en herbestemmingen kan voorstellen. Deze studie is sinds 20 maart 2011 beschikbaar op de website van het ATO.

De correlatie tussen deze studie en de inventaris van het agentschap over ontbrekende voorzieningen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bedoeld om het aanbod van beschikbare ruimten beter af te stemmen op de vragen naar ruimten van de culturele operatoren.

Drie patrimoniale elementen in het bijzonder trokken de aandacht: de monumentale brug van de Jubelfeestlaan, het gebouw Binje Ackermans op de Materialenkaai en de Watertoren:

- > na de besprekingen met het kabinet van de minister-president heeft de Directie Monumenten en Landschappen (DML) een aandachtig onderzoek uitgevoerd naar de renovatie van de Jubelfeestbrug;
- > het gedetailleerde overzicht van de bestaande gebouwen aan de Materialenkaai heeft ervoor gezorgd dat hiermee beter rekening kon worden gehouden in de landschapsstudie van MDP;
- > de toekomst van de Watertoren (eigendom van B-Holding) geniet de bijzondere aandacht van het OCMW van de Stad Brussel.

Begeleiding van lopende administratieve procedures

Bijzonder bestemmingsplan (BBP)

Het agentschap heeft de evolutie van de uitwerking van het BBP gevolgd. Deze opdracht was door de Stad Brussel toevertrouwd aan het studie bureau Agora.

Het agentschap heeft deelgenomen aan de vijf vergaderingen van het begeleidingscomité van het milieueffectenrapport (MER). Tijdens deze bijeenkomsten werd de fase van de bestaande situatie afgerond en kon de programmeringsfase van het MER beginnen.

Om ervoor te zorgen dat alle instanties de verschillende hoofdfasen van de uitwerking van het plan onderschrijven en om in te gaan op een verzoek van de Stad Brussel om bepaalde punten van het besluit van 23 april 2009 toe te lichten, vormde het agentschap een werkgroep om bepaalde bedoelingen van de tekst van het besluit toe te lichten en een gemeenschappelijk advies uit te brengen aan de Stad Brussel. Deze groep kwam twee keer samen.

Stedenbouwkundige vergunning voor het GGB 6B (toekomstige hoofdkantoor van Leefmilieu Brussel)

Het agentschap nam actief deel aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité van de milieueffectenstudie naar de vergunningaanvraag voor het GGB 6B. Daarbij zag het agentschap er met name op toe dat er rekening werd gehouden met de transversale strategische opties voor de zone, die onderdeel uitmaken van het richtschema en de conclusies van de landschapsstudie.

De begeleiding van het agentschap zorgde ook voor meer toelichting bij de geest van het besluit van 23 april 2009 over de gewenste vestiging van het kantoor van het Leefmilieu Brussel. Zo werd op het verzoek van het ATO een bijkomende optie bestudeerd voor de hoofdingang van de site.

Het eindverslag van het MER werd in mei afgerond en leidde tot de indiening van een aangepaste vergunningsaanvraag op 3 november 2011.

Varia

Het ATO volgde de evolutie van de diverse lopende projecten in het gebied door middel van begeleidingscomités, bilaterale ontmoetingen of nota's aan de betrokken kabinetten. Dit betreft de volgende projecten: Picardbrug, Jubelfeestbrug, AZG België, Tivoli en de Havenlaan.

In die context bezorgde het agentschap diverse nota's aan het kabinet van de minister-president, over de volgende onderwerpen:

- > het project van de Havenlaan en de ontwikkeling van economische activiteiten in het havengebied (voormalig BILC);
- > de stand van zaken in het strategische gebied Thurn & Taxis;
- > de stand van zaken in het dossier Groenvoorzieningen van het strategisch gebied;
- > de aanvraag van een voorkoopperimeter door de Haven van Brussel.

Informatie aan de bevolking en participatie

De samenwerking met BRAL op het gebied van informatie en participatie werd voortgezet:

- > in het kader van het wijkcontract 'Rood Huis': organisatie van een rondleiding voor de bewoners en deelname aan de aansluitende workshop (op 31 maart);
- > presentatie aan het comité van de wijk Maritiem van de stand van zaken van de onderzoeken naar het toekomstige park en het tracé van de tramlijn: op 5 april en 12 september in het Cultureel Centrum Maritiem.

HEFBOOMGEBIED KRUIDTUIN (richtschema aangenomen in november 2006)

Na de goedkeuring van het richtschema Hefboomgebied 6 Kruidtuin nodigde het Gewest in 2007 de Stad Brussel uit om de gekozen richtingen voor de ontwikkelingen om te zetten in een BBP: reconversie van het voormalige Rijksadministratief Centrum (RAC) in een gemengde wijk, vermindering van het effect van een stedelijke barrière van het RAC en versterking van de verbindingen tussen het RAC en de omliggende woonwijken, volledige heraanleg van de lanen, groenstrook tussen de Vijfhoek en de Kruidtuin.

In 2010 werd een eerste ontwerp van BBP, uitgewerkt door de Plancel (departement Stedenbouw) van de Stad Brussel, voorgelegd voor openbaar onderzoek. Als gevolg daarvan achtte de Stad Brussel het opportuun om het ontwikkelingsprogramma en de geplande dichtheid van de site naar beneden bij te stellen (140.000 m² in plaats van de geplande 150.000 m²).

Het jaar 2011 werd hoofdzakelijk besteed aan de opvolging van de uitwerking van het ontwerp van BBP en enkele prioritaire infrastructuurdossiers van het richtschema.

Opvolging van lopende administratieve procedures

Als projectleider startte de Stad Brussel de uitwerking van een tweede versie van het BBP, waarbij werd gesteund op een bijkomende milieueffectenrapport (MER).

Het agentschap nam deel aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité over deze tweede versie van het BBP en het MER. In dat kader hield het agentschap een groot aantal overlegbijeenkomsten met de betrokken partijen en de schrijvers van het richtschema. Het schreef eveneens enkele nota's met informatie of opmerkingen ter attentie van het kabinet van de minister-president en van het begeleidingscomité.

De toevoeging bij het MER van 2011 leidde tot de bestudering van enkele nieuwe ontwikkelingsvarianten, waarvan sommige rechtstreeks voortvloeiden uit het richtschema, maar omdat voor sommige bestaande gebouwen op de site al vergunningen waren afgeleverd, was het niet meer mogelijk om alle inrichtingsprincipes van het richtschema in hun totaliteit te volgen.

Om de coherentie van het geheel en de ontwikkelde visie van het richtschema te garanderen, gaf het agentschap eind 2011 de auteur van het richtschema een consultancyopdracht voor de analyse van de diverse scenario's die in het kader van het MER werden bestudeerd ten opzichte van de oorspronkelijke doelstellingen van het richtschema. Deze analyse moest uitmonden in een stedenbouwkundig compromis dat rekening houdt met de nieuwe verplichtingen van de site (waaronder de aflevering van vergunningen) en dat beantwoordt aan zowel de initiële prioritaire doelstellingen van het richtschema als de posities van de verschillende belanghebbende (publieke en private) partijen.

De conclusies werden in januari 2012 gepresenteerd aan de regionale actoren en aan de Stad Brussel, met als doelstelling om deze aanpassing te kunnen integreren in de finale versie van het BBP Pacheco, dat in de eerste helft van 2012 zal worden afgerond.

Opvolging van diverse projecten

Naast de uitwerking van het BBP identificeerde het agentschap diverse prioritaire projecten:

- > het project voor de overkapping van de Victoria Reginalaan (Kleine Ring, ter hoogte van de Kruidtuin);
- > de herinrichting van de Kruidtuinlaan, Pachecolaan, Berlaimontlaan en Sint-Lazaruslaan;
- > de aanleg van een nieuwe tramlijn tussen het Noordstation en het Centraal Station, die via de Pachecolaan loopt.

Victoria Reginalaan

Tijdens de bijeenkomst van het begeleidingscomité 'Openbare ruimte en groenvoorziening' op 9 september 2010 onderstreepte het agentschap het belang van de overkapping van de Victoria Reginalaan voor de Kruidtuin en de omringende wijken (de Vijfhoek verbinden met de wijken van Sint-Joost en Schaarbeek, de Kruidtuin herwaarderen, de overlast van het verkeer op de Kleine Ring beperken).

De FOD Mobiliteit en Transport 'Beliris' kreeg de taak om het bijzondere bestek op te stellen voor een technische en financiële haalbaarheidsstudie naar de overkapping van de Victoria Reginalaan.

In 2011 verrichtte het agentschap werkzaamheden voor een algemeen toezicht op het dossier (begeleiding van de uitwerking van een bestek, contact met de betrokken administraties, enz.) en moedigde het de betrokken partijen aan om de aanbesteding zo spoedig mogelijk uit te schrijven. De publicatie van de aanbesteding wordt in het eerste semester van 2012 verwacht.

Nieuwe tramlijn op de Pachecolaan

Deze eventuele nieuwe tramlijn is opgenomen in het IRIS 2 Plan met als termijn 2018. Het plan ontstond in het kader van de sociaaleconomische studie naar de ontsluiting van het terrein van Thurn & Taxis met het openbaar vervoer. De betrokken partijen onderschreven over het algemeen het streven om de site te verbinden met het stadscentrum, via het Noordstation, de Kruidtuinlaan en de Pachecolaan.

Opdracht voor de begeleiding van het gedelegeerde opdrachtgeverschap voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Sint-Lazaruswijk

Om de coherentie tussen de verschillende projecten voor de openbare ruimte in het kader van het wijkcontract 'Middaglijn Brussel' voor de Sint-Lazaruslaan en de omgeving te garanderen, liet de gemeente Sint-Joost-ten-Node eind 2010 door het bureau Suède 36 een definitiestudie uitvoeren naar een totaalproject voor deze perimeter, dat zou worden gedragen door één enkele opdrachtgever.

Het agentschap nam deel aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité van deze studie en werd door de gewestelijke autoriteiten gevraagd om de gemeente te ondersteunen bij deze totaalaanpak, met onder andere een openbare aanbesteding van projecten (voor de herinrichting van de openbare ruimte in de Sint-Lazaruswijk) en toekomstige openbare aanbestedingen van werkzaamheden.

In het kader van deze ondersteunende en coördinerende werkzaamheden ontplooipte het agentschap de volgende activiteiten:

- > formalisatie van de coördinatie tussen het Gewest, de gemeente Sint-Joost-ten-Node en de andere projectpartners, Beliris en AG Real Estate (redactie van ontwerpen van overeenkomsten en samenwerkingsakkoorden, overleg met de partners);
- > organisatie van diverse informatie-, overleg- en coördinatiebijeenkomsten met de gewestelijke instanties;
- > redactie van het ontwerp van de aanbesteding en het bijzonder bestek voor de opdracht van projectleider, in overleg met de cel van de bMa en de Directie Stadsvernieuwing van het BROH;
- > opvolging van het dossier van de openbare aanbesteding bij het Bestuur Plaatselijke Besturen (BPB) vanaf de publicatie van de aanbesteding tot de toezichtprocedure voor de goedkeuring van het selectierapport;
- > oprichting van een beperkt begeleidingscomité (operationele cel met de ambtenaar van de gemeente die de studie leidt, de DSV en het bureau Suède 36) voor de opvolging en het dagelijks

beheer van de aanbestedingsprocedure (technische analyse van de kandidaturen, steun aan de gemeente bij de opvolging van de studiebureaus, redactie van het analyseverslag en het verslag van het adviescomité) en de toekomstige opvolging van de opdracht van de projectleider;

- > organisatie van vergaderingen en bijeenkomsten van het adviescomité dat de kandidaturen analyseert en een projectleider selecteert.

Na de bijeenkomst van het adviescomité op 7 juni 2011 nodigde de gemeente 5 teams uit om voor 15 februari 2012 een offerte in te dienen.

Tegelijk volgde het agentschap het project van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan 'Koningsstraat – Albert II-laan', dat was toegewezen aan een studiebureau (Stratec). Via bijeenkomsten van het begeleidingscomité en andere coördinatievergaderingen met de gewestelijke instanties zag het agentschap toe op de haalbaarheid van de inrichtingsprincipes die werden gekozen voor de openbare ruimte van de Sint-Lazaruswijk.

Informatie van de bevolking en participatie

Het agentschap nam deel aan diverse informatievergaderingen georganiseerd door de gemeente Sint-Joost-ten-Noode voor de wijkbewoners, zowel over het ontwerp van het Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP) als over de definitiestudie voor de openbare ruimte Sint-Lazarus.

Tijdens deze vergaderingen konden de bewoners het belang inzien van de uitvoering van deze projecten en van de vernieuwing van een al te vaak gestigmatiseerde wijk.

Vraag naar openbare voorzieningen

De vraag naar voorzieningen binnen het hefboomgebied Kruidtuin blijft cruciaal. De rol van deze voorzieningen als hefboom voor de ontwikkeling is al dikwijls aangetoond.

Daarom volgt het agentschap actief het dossier voor de verhuizing van de Mediatheek, die in 2014 het huidige gebouw in Passage 44 (eigendom van Dexia) zou verlaten.

HEFFBOOMGEBIED EUROPESE WIJK (richtschema goedgekeurd in april 2008)

De uitwerking van het richtschema en de opvolging van de uitvoering daarvan worden sinds december 2005 geleid door de afgevaardigde van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de ontwikkeling van de Europese wijk. Dit in samenwerking met het BROH en Mobiel Brussel. Sinds september 2010 is de afgevaardigde voor de ontwikkeling van de Europese wijk via een consultancyopdracht verbonden met het ATO. In dat kader vervolgt zij haar opdracht met steun van het agentschap.

Stadsproject Wet

Als een van de 12 actieprogramma's is het Stadsproject Wet ontwikkeld als hefboom voor de mix in de wijk. Het project van Atelier de Portzamparc, winnaar van de internationale architectuurwedstrijd in 2009, verenigt een hoge stedelijke dichtheid met de aanleg van openbare plaatsen, de integratie in het naburige stadsweefsel en een symbolische stedelijke vorm.

Om de haalbaarheid te garanderen, werden diverse methoden bestudeerd: de geïntegreerde ontwikkeling per huizenblok (via een opdracht aan het bureau NautaDutilh), de methode van de overdraagbare ontwikkelingsrechten ('Transferable Development Rights') en de methode van de 'incentive zoning', de proportionele verdeling van de bouwrechten tussen eigenaars, waarbij de regering koos voor de laatste methode, die in 2011 verder uitgewerkt werd.

De uitvoering van het Stadsproject Wet vereiste in 2011 een grondige aanpak die talloze juridische, financiële en stedenbouwkundige aspecten verbond, evenals een groot aantal betrokkenen.

Samenvattend heeft het agentschap de volgende activiteiten verricht:

- > onderhandelingen met de private eigenaars en de Europese Commissie om de concrete uitvoering van het Stadsproject Wet te garanderen. Deze onderhandelingen vereisten de redactie van technische fiches voor het kabinet van de minister-president en van de staatssecretaris voor Stedenbouw, evenals de organisatie van een groot aantal technische vergaderingen met de afgevaardigde ambtenaar en het Atelier Christian de Portzamparc;
- > opvolging van de studie in verband met de economische en financiële evaluatie van het Stadsproject Wet (eind 2010 besteld bij het vastgoedadviesbureau DTZ). De analyse had in het bijzonder betrekking op de strategische huizenblokken A (Wetstraat, Trierstraat, Jacques de Lalaingsstraat, Etterbeeksesteenweg) en E (Wetstraat, Tweerkenstraat, Joseph II-straat en Spastraat);
- > uitdieping van de studie naar de toewijzingsprocedure voor bouwrechten;
- > opvolging van de studie naar de 'Ontwikkeling van technische en economische argumenten voor de bouw van gebouwen van grote omvang en een zeer hoge energieprestatie' onder leiding van het Leefmilieu Brussel en het kabinet van de minister voor het leefmilieu en het opstellen van een kritische analyse van de gepresenteerde documenten; oprichting van een technische werkgroep met de Europese Commissie voor de operationalisering van haar vastgoedstrategie;
- > oprichting van een technische werkgroep, samen met de Europese Commissie, met als doel de vastgoedstrategie te operationaliseren;
- > redactie van het ontwerp van de Gezoneerde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GGSV), na het besluit van de regering in december 2010 om een GGSV voor de perimeter van het Stadsproject Wet te lanceren, in afwachting van de uitwerking van het Bijzonder Bestemmingsplan (BBP). Deze redactie vond plaats in nauwe samenwerking met de Directie Stedenbouw van het BROH, het Atelier Christian de Portzamparc, de advocaat Philippe Coenraets en het kabinet van de Minister-President.

Andere stedenbouwkundige en architecturale actieprogramma's

Naast het Stadsproject Wet besteedde het agentschap bijzondere aandacht aan de concrete uitvoering van de andere stedenbouwkundige en architecturale programma's uit het richtschema.

In 2011 ontplooidde het agentschap de volgende activiteiten:

- > voorbereiding van vergaderingen van het technisch comité over de mobiliteitsstudie van de Europese wijk door Beliris en formulering van een kritische analyse;
- > opvolging van de studie naar de ontsluiting van het Leopoldpark en de omgeving, die in 2010 aan Beliris werd toevertrouwd op basis van een bestek dat werd opgesteld door de afgevaardigde van de Europese wijk;
- > opvolging van de wedstrijd voor de herinrichting van het Schumanplein, die Beliris in november 2009 uitschreef;
- > deelname aan de selectiejury van de wedstrijd voor de realisatie van het Huis van de Europese Geschiedenis, dat vanaf 2014 een plaats zal krijgen in het Eastmangebouw in het Leopoldpark, en begeleiding van het Europees Parlement bij het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning;
- > voorzitterschap van de werkgroep over het samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Stad Brussel, de gemeente Elsene en het Europees Parlement voor de organisatie van evenementen op de esplanade van het Europees Parlement;
- > uitnodiging van de Regie der Gebouwen en Beliris voor werkvergaderingen om toereikende oplossingen te vinden voor de inrichting van de openbare ruimte langs het Résidence Palace;
- > als opdrachtgever leiding over een studie naar de effecten van een verandering in de typologie en morfologie van de plaatsen in het Jubelpark, in het kader van het overleg met de Regie der Gebouwen over de eventuele vestiging van een Museum voor Moderne Kunst in het Jubelpark.

Gebied van de Europese wijk buiten het Stadsproject Wet

Om de functionele mix in de Europese wijk te versterken, besteedde het agentschap eveneens aandacht aan het gebied buiten het Stadsproject Wet. In dat kader ontplooidde het de volgende activiteiten:

- > redactie van een nota over de bestaande situatie in de administratieve zone die het gedeelte van de Europese wijk buiten het Stadsproject Wet bestrijkt;
- > verzoek om een ontmoeting met het kabinet van de burgemeester en de schepen van Stedenbouw van de Stad Brussel, waardoor een werkmethode kon worden uitgewerkt;
- > oprichting van een technische werkgroep tussen het Gewest en de gemeente Elsene.

Mobiliteitsplan van de Europese wijk

De afgevaardigde volgde de globale mobiliteitsstudie van de Europese wijk die Beliris sinds 2008 uitvoert. Op basis van o.a. de expertise van het bureau Construct Eco maakte het agentschap een kritische analyse van de studie en formuleerde het amendementen op de werkdOCUMENTEN die werden gepresenteerd door het studiebureau Stratec.

Bijzondere opdracht van de afgevaardigde van de Europese wijk

De afgevaardigde heeft deelgenomen aan:

- > de Task Force EU – Belgium, die bestond uit trimestriële technische vergaderingen en twee politieke vergaderingen. Van deze vergaderingen werden ad hoc werknota's gemaakt;
- > vergaderingen van de Board of Trustees, die werd opgericht door het Europees Parlement voor de oprichting en vestiging van het Huis van de Europese Geschiedenis in het Eastmangebouw in het Leopoldpark.

HEFBOOMGEBIED RTBF-VRT (richtschema aangenomen in november 2010)

Het gebied van het richtschema (175 ha) bestaat uit een mozaïek van wijken met vele, diverse stedelijke functies, die vaak onderling weinig verbonden zijn. Om de coherentie in deze wijken te vergroten, stelt het richtschema een reeks maatregelen voor, die zijn verdeeld in vijf 'grote projecten' of sectoren.

De uitvoering daarvan vereist een coördinatie van de verschillende overheids- en semi-overheids-operatoren, de onderlinge verdeling van de taken, in sommige gevallen de betrokkenheid van de privésector en de uitvoering van bijkomende voorafgaande onderzoeken.

Tussen het moment dat het studiebureau het richtschema voltooide in 2009 en het moment dat de regering het document goedkeurde eind 2010 zijn verschillende sectoren en projecten al verder geëvolueerd.

Synthesenota en informatiebijeenkomst

In eerste instantie stelde het agentschap een synthesenota en projectfiches op om de informatie over de context en de projecten aan te vullen en bij te werken en om de inhoud van het richtschema beknopt weer te geven. De documenten werden besproken met de drie betrokken gemeenten en in februari 2011 gepresenteerd aan de raad van bestuur.

Tijdens de informatiebijeenkomst op 29 maart 2011 werd de synthesenota gepresenteerd aan de betrokken overheidsinstanties en konden de diverse publieke en private operatoren hun lopende projecten voorstellen.

De betrokkenen kunnen beschikken over de documenten via de website.

Opvolging van de ontwikkeling in het gebied

In 2011 richtte het agentschap zich in het bijzonder op de opvolging van de evolutie in vier sectoren en op de vertaling van deze projecten in operationele termen.

Sector Smaragd / Reyers / E40

- > Organisatie van 'faciliterende' bijeenkomsten voor de volgende projecten: Smaragdesplanade, Huisvestingsplan Reyers, voorlopige overstapparking, vastgoeduitwisseling Gewest / federale staat.
- > Bestelling van een juridisch advies over de overeenkomsten over het project Smaragdesplanade.

Sector Leuvensesteenweg

- > Organisatie van studie- en coördinatiebijeenkomsten over de vastgoedprojecten aan de Leuvensesteenweg in Evere: IRET Development (showroom BMW) en Destrier (Home Familial Bruxellois en BGHM).
- > Deelname aan de openbare bijeenkomsten die de BGHM en Home Familial Bruxellois hielden over het project Destrier, een van de projecten van het Gewestelijk Huisvestingsplan.
- > In november 2011 bestelling van een studie bij het bureau Taktyk over het realiseren van een landschapsplan voor de twee projecten, met integratie van de Leuvensesteenweg, vooruitlopend op de aankomende werken voor de inrichting van de steenweg. De conclusies van de studie zijn verwacht voor januari 2012.

Sector RTBF-VRT

- > Contacten en ontmoetingen met de radio- en tv-omroepen RTBF en VRT om de evolutie van hun projecten te volgen.
- > Redactie van een operationele nota over de toekomstige aanleg van het 'RTBF-VRT-park' en voorstel van verschillende modi operandi aan de kabinetten van de minister-president en van de minister van Leefmilieu.
- > Deelname aan het begeleidingscomité van het MER van het BBP 'RTBF' in Schaarbeek.
- > Redactie van een historiek van het RTBF-VRT-gebied om op termijn bezoeken aan het gebied te kunnen organiseren voor de betrokkenen overheidspartijen en het grote publiek.

Sector stratenblok met stedelijke industrie

- > Organisatie van voorbereidende ontmoetingen voor de oprichting van een werk- en studiegroep naar de inrichting van het stratenblok met stedelijke industrie, het 'Vlan-blok'.

Tot slot stelde het agentschap voorkoopperimeters voor de verschillende sectoren voor aan de Grondregie om de concrete uitvoering van het richtschema te bevorderen.

HEFBOOMGEBIED DELTA

Het ontwerp van het richtschema voor het Deltagebied, dat werd toevertrouwd aan het studiebureau Aménagement Sc, werd in juni 2009 ingediend, maar niet aangenomen door de regering.

Na het 'verzoek om informatie over locaties die kunnen beantwoorden aan de vastgoedbehoeften van de Europese Commissie' gaf de commissie in december 2009 blijk van een significante belangstelling voor het Deltagebied en startte diepgaande gesprekken met de Maatschappij voor de Verwerving van Vastgoed (MVV), die eigenaar is van de site.

Het kabinet van de minister-president gaf de afgevaardigde voor de ontwikkeling van de Europese wijk de opdracht om dit dossier te volgen.

De afgevaardigde ontplooipte in nauwe samenwerking met het agentschap de volgende activiteiten:

- > verdere opvolging van de studies naar de stedenbouwkundige haalbaarheid die de MVV had besteld;
- > afronding van het syntheserapport van de verschillende studies die elementen van antwoorden bieden op de vragen die de Europese Commissie stelde, dat in januari in 2011 aan de commissie werd bezorgd;
- > presentatie van de technische studies, studies naar de stedenbouwkundige haalbaarheid en studies naar de toegankelijkheid van de site aan de Europese Commissie, aan het Gewest en aan de gemeente Oudergem;
- > voorstel van een strategie om het richtschema te herlanceren, met name via de uitvoering van een globale mobiliteitsstudie voorafgaand aan de goedkeuring van het schema;
- > begeleiding van de MVV in het onderhandelingsproces met de Commissie;
- > ontmoeting met de andere betrokken partijen van de site: het Chirec en Infrabel.

Op het gebied van de mobiliteit baseerde het agentschap zich op het bureau Construct-Eco bvba (opdracht tot ondersteuning van het opdrachtgeverschap) om te beschikken over een up-to-date totaalvisie en om de impact van de verdichtingsprojecten voor de site op de mobiliteit in en rond het gebied te identificeren.

HEFBOOMGBIED HEIZEL

De firma EXCS kreeg van de Stad Brussel de opdracht om een richtplan te ontwerpen voor de herinrichting van de Heizelvlakte en uit te voeren. In september 2010 werd het bureau KCAP aangewezen als hoofdontwerper van het project, dat Neo werd genoemd.

In 2011 werd het agentschap door het ontwerpbureau en de opdrachtgever betrokken bij enkele werkvergaderingen voor de analyse van de commerciële vastgoedmarkt, de definiëring van het programma en de beoordeling van de stedenbouwkundige ontwerpen.

Het agentschap nam het initiatief om een sterke band te creëren tussen enerzijds de projectleiders en het studiebureau en anderzijds de betrokken gewestelijke administraties (Leefmilieu Brussel, Mobiel Brussel, MIVB,...). Daarnaast nodigde het de betrokken instanties en de projectleiders uit voor studiedagen, waarin de mobiliteitsaspecten (parkeren, openbaar vervoer, toegankelijkheid, leveringen, enz.) en de milieuaspecten (waterbeheer, groenvoorziening, enz.) aan bod kwamen. Deze vier dagen vonden plaats op 8 februari, 22 februari, 31 mei en 19 oktober.

Na de presentatie van het ontwerp aan de regering, de pers en de bewoners op 23 juni 2011 vond het agentschap het belangrijk om een informatiebijeenkomst te organiseren voor de openbare instellingen en administraties die betrokken zijn of zullen worden bij het project (26 oktober 2011).

JOSAPHAT

De uitwerking van twee BBP's voor het gebied dat wordt bestreken door het GGB 13 Josaphat en het aangrenzende stedelijke industriegebied werd toegewezen aan het bureau ACP (2004) en de haalbaarheidsstudie naar het GGB aan het studiebureau Clerbaux-Pinon (2005). De terreinen in het GGB en in het industriegebied werden in 2006 aangekocht door de Maatschappij voor de Verwerking van Vastgoed (MVV).

Na het 'verzoek om informatie over locaties die kunnen beantwoorden aan de vastgoedbehoeften van de Europese Commissie' in 2008 diende de MVV de kandidatuur in van Josaphat. De studies voor de uitwerking van het BBP en het MER werden opgeschort in afwachting van de beslissing van de Commissie.

De aankondiging in 2011 dat de commissie niet geïnteresseerd was in Josaphat impliceerde dat nieuwe middelen gevonden moesten worden om het project te herlanceren en het BBP te voltooien.

In 2011 nam het agentschap deel aan een groot aantal besprekingen met het kabinet van de minister-president, de MVV en de gemeente Schaarbeek om de middelen te onderzoeken waarmee het project geherlanceerd kan worden. Er werd besloten dat de MVV opdrachtgever zou zijn van een studie die de haalbaarheidsstudie uit 2005 zou bijwerken en dat het ATO de maatschappij zou ondersteunen in deze taak.

Het agentschap had een groot aantal contacten met het kabinet en de MVV om hulp te bieden bij het opstellen van een bijzonder bestek voor de aanstelling van een dienstverlener voor een 'opdracht voor de functionele programmering en de begeleiding van de operationele uitvoering' van de voormalige spoorwegterreinen en het stedelijk industriegebied. Dit bijzonder bestek zou in het eerste semester van 2012 voltooid moeten zijn.

HEFBOOMGEBIED SCHAARBEEK-VORMING

De uitwerking van een richtschema voor het hefboomgebied 11 Schaarbeek-Vorming werd in 2008 toegewezen aan de tijdelijke vennootschap Studio Associatò Secchi Vigano / Idea Consult / Mint / Ecorem / 3E.

Fase 2 van de studie (formulering van de uitdagingen en definitie van de opties, ruimtelijk onderzoek...) werd eind 2010 ingediend door de studiebureaus.

Het agentschap zorgde voor de follow-up van de studie door deel te nemen aan de bijeenkomsten van het begeleidingscomité en aan de werkvergaderingen die werden georganiseerd door de studiebureaus:

- > aan het einde van de derde bijeenkomst van het begeleidingscomité op 17 februari 2011 besloot het Gewest om de werkzaamheden in het kader van fase 3 van de studie te lanceren, in overeenstemming met het voorstel van het studiebureau: in het noorden een logistiek en industrieel gebied en in het zuiden een gemengd stedelijk gebied, waarbij het scenario van het 'midden' nog verder uitgewerkt moest worden, met name via een kosten-batenstudie en een studie naar de sociaaleconomische impact, die een verhelderend licht zou moeten werpen op de mogelijke varianten voor de eventuele vestiging van een voorzieningen op gewestelijke schaal;
- > tijdens de werkvergaderingen over de 'transgewestelijke aspecten', 'hydrologie, topografie en vervuiling', 'openbaar vervoer', 'wegeninfrastructuur' en 'goederen' op 23, 25, 26 en 31 mei en op 15 juni 2011 werden de aspecten van het logistieke en industriële gebied in het noorden en van het gemengde stedelijke gebied in het zuiden verder ontwikkeld.

Gelijktijdig met de follow-up van de evolutie van het richtschema ontplooipte het agentschap de volgende activiteiten:

- > deelname aan werkvergaderingen georganiseerd door Mobiel Brussel over de uitwerking van een strategie voor het goederenvervoer in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- > deelname aan conferenties en debatten over de vraag naar winkelcentra in Brussel;
- > opvolging van en toezicht op de diverse lopende dossiers en projecten in het onderzoeksgebied: project voor een winkelcentrum 'Just Under The Sky', projecten voor de aanleg van de weg ter hoogte van de Van Praetbrug (Mobiel Brussel), de studie naar een cargo-HST gevoerd door de Haven van Brussel, het dossier van de verhuizing van de activiteiten van B-Post, het ontwikkelingsproject door de Haven van Brussel van een passagiersterminal ter hoogte van de Meudonpaviljoentjes, het project voor de kortetermijninvestering in het huizenblok Mabru-CEFL.

HEFBOOMGEBIED ZUID

De wijk van het Zuidstation was het voorwerp van studies en projecten in het kader van een samenwerkingsakkoord dat op 3 juni 2008 werd getekend tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de gemeente Anderlecht en Sint-Gillis, de NMBS-Holding en de NV Eurostation-Euro Immo Star.

Er werd een masterplan uitgewerkt onder de vlag van Eurostation-Euro Immo Star, dat voorziet in de volledige reorganisatie van het station en de vastgoedprojecten, waardoor de NMBS-groep de meeste kantoren kan onderbrengen op één enkele locatie en op de vrijgekomen oppervlakte een woningproject kan ontwikkelen. Het masterplan bevat eveneens onderzoek naar een globale herinrichting van de wijk en naar het mobiliteitsaanbod.

De minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft met een brief gedateerd op 20 juli 2011 aan het ATO gevraagd om een 'oriëntatienota' te schrijven over de ontwikkeling van de Zuidwijk.

De belangrijkste verwachte resultaten van deze opdracht zijn:

- > analyse van de bestaande situatie in de wijk;
- > analyse van de behoeften van de wijk, afgemeten aan de doelstellingen van het PIO en de gegevens over de verwachte bevolkingsgroei;
- > synthese van de lopende onderzoeken en inventarisatie van de bestaande projecten;
- > evaluatie van de mogelijke effecten van deze projecten op de wijk.

Van september tot december heeft het team onder andere de volgende thema's onderzocht: mobiliteit, stedenbouw, vastgoed, benchmarking en een sociaaleconomische analyse.

Tevens kon het agentschap een beroep doen op specifieke expertise voor de analyse van de mobiliteitsproblematiek (Construct-Eco) en van de vastgoedmarkt (DTZ).

Om de standpunten van de vele partijen die actief zijn in het gebied te leren kennen, had het agentschap een ontmoeting met bijna tachtig mensen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van het gebied: mandatarissen, gemeentelijke, gewestelijke en paragewestelijke beambten, projectleiders, studie bureaus, verenigingen... Het agentschap mobiliseerde deze partijen eveneens door de organisatie van drie werkvergaderingen over de thema's stedenbouw, architectuur en mobiliteit op 21, 28 november en 6 december 2011.

Tot slot volgt het agentschap, op eigen verzoek, de uitwerking van een effectenstudie over het project Victor, waarvan het programma en de stedelijke morfologie een belangrijke impact op de wijk zullen hebben. Het agentschap nam deel aan de eerste bijeenkomst van het begeleidingscomité (28 november) en kon in dit kader wijzigingen voorstellen in het bestek van de effectenstudie.

De oriëntatienota en een synthese zijn in januari 2012 bezorgd aan het kabinet van de minister-president.

RICHTPLAN KANAAL

Sinds bijna twintig jaar kent het gebied rond het kanaal een grote stadsvernieuwingsdynamiek, dankzij met name de uitvoering van wijkcontracten (geworden tot duurzame wijkcontracten) en de ingrepen voor de heropleving van het economische weefsel via cofinanciering van het EFRO-fonds en het Gewest).

Het gebied biedt echter nog steeds een groot aantal ontwikkelingskansen door de mogelijkheden van grondmutaties en evoluties in het stadsweefsel. Het kan nog steeds concrete antwoorden bieden op de uitdagingen waarvoor het Brussels Gewest staat, in het bijzonder de verwachte bevolkingsgroei.

De huidige dynamiek draagt bij tot het ontstaan van een hernieuwde belangstelling bij projectontwikkelaars voor de waterkant, waar diverse woonprojecten zijn gerealiseerd en waar steeds grotere projecten het licht zien (Up-Site, City Docks, enz.). Ook de projecten in de strategische gebieden Thurn & Taxis, Schaarbeek Vorming, Zuidwijk en Weststation zullen een grote invloed hebben op de toekomst van het gebied.

Omdat deze realisaties en projecten nog geen gemeenschappelijk project voor het hele kanaalgebied vormen, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest besloten om een 'richtplan' uit te werken.

Dit nieuwe instrument heeft geen verordenende kracht en is bedoeld om de bestaande en toekomstige initiatieven in het kanaalgebied te omkaderen, de coherentie tussen deze initiatieven te verzekeren door een territoriale visie op lange termijn en solide partnerschappen te creëren tussen de verschillende betrokken partijen. Het moet dus worden opgezet als een evolutief plan.

Op vraag van het kabinet van de minister-president heeft de Directie Studies en Planning van het BROH een internationale wedstrijd gelanceerd (openbare onderhandelde aanbesteding met bekendmaking in België en Europa) om de ontwerper van het richtplan aan te wijzen. De DSP wordt hierbij geholpen door de vzw AWB (opdracht tot ondersteuning van het opdrachtgeverschap) en door het agentschap, dat uiteindelijk belast zal worden met de opvolging van de operationele uitvoering van het richtplan.

Daartoe heeft het agentschap de volgende activiteiten ontplooid:

- > methodologische en technische ondersteuning van de lancering van de wedstrijd;
- > deelname, als lid van het adviescomité voor de selectie van de winnaar, aan de vergadering van 3 november 2011, waarin aan de opdrachtgever een lijst van kandidaten werd voorgesteld die zouden worden uitgenodigd om een offerte in te dienen (die uiterlijke datum daarvoor is vastgesteld op 29 februari 2012);
- > ondersteuning van het kabinet van de minister-president bij de redactie van antwoorden op parlementaire vragen en interpellaties over het gebied.

Het agentschap zal een van de leden zijn van het begeleidingscomité van het richtplan. ■

TERRITORIALE KENNIS: INZICHT IN HET GEBIED BEVORDEREN

DOELSTELLINGEN EN METHODE

Het agentschap wil een gemeenschappelijke kennis van het stedelijk gebied en instrumenten voor stedelijke ontwikkeling uitbouwen en bevorderen, door de sectorale aanpak te overstijgen en de complexiteit van de verschijnselen beter te begrijpen.

De opdrachten van het agentschap op het gebied van territoriale kennis bevinden zich op twee gebieden:

- > kennisdeling om een gemeenschappelijke visie van het gebied te formuleren: informatie verzamelen, aanbrengen en uitwisselen met de publieke en private stedelijke actoren in Brussel en in het buitenland;
- > consultancy ten dienste van de publieke en private operatoren: projectbegeleiding en -coördinatie en het delen van expertise.

Deze twee opdrachten worden uitgevoerd vanuit de doelstelling om de Brusselse overheid te ondersteunen bij de besluitvorming.

Kennisdeling

Het agentschap, de Directie Studies en Planning en het BISA vormen samen het centrale knooppunt van de territoriale kennis. De continue zoektocht naar de verbetering van de samenwerking tussen deze partijen leidde tot een gemeenschappelijk onderzoek en het ontstaan van een overeenkomst, die in 2012 zal worden ondertekend. Die overeenkomst vormt de basis van het toekomstige partnerschap met de diensten voor planning en studie van de administratie en met de instellingen van openbaar nut, met de andere openbare informatieverstrekkers, met de academische wereld, met de private actoren en tot slot met de adviesorganen van het Gewest en van de gemeenschappen.

In 2011 leidde de bijdrage van het agentschap aan de analyse van de evolutie van het grondgebied voornamelijk tot de vereiste studies voor het ontwerp van het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO).

Consultancy – Begeleiding

Het ATO streeft ernaar om ondersteuning te bieden bij de realisatie van projecten en om de besluitvorming te begeleiden op korte, middellange en lange termijn.

Dit jaar had de consultancy- en begeleidingsopdracht vooral betrekking op de voorbereiding van de uitwerking van het GPDO. Daarnaast had het agentschap de mogelijkheid om zijn expertise bij te dragen aan het opzetten van een project voor de sensibilisatie van de bevolking voor de stedenbouwkundige uitdagingen.

GEWESTELIJK PLAN VOOR DUURZAME ONTWIKKELING

De gewestregering wees het ATO aan als een van de twee belangrijkste instanties voor de uitwerking van het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO).

Deze opdracht wordt uitgevoerd in samenwerking met de-DSP en is gericht op de redactie van een nieuw stadsproject dat de grote prioriteiten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 2020 en 2040 vastlegt. Het ATO nam deel aan de politieke begeleidingscomités die van maart tot december georganiseerd werden.

Dit nieuwe ontwikkelingsplan wil een antwoord bieden op de vijf grote uitdagingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- > de uitdaging van **de bevolkingsgroei** en de verjonging van de Brusselse bevolking;
- > de uitdaging van **tewerkstelling, vorming en onderwijs**, versterkt door de effecten van de economische crisis, gekoppeld aan de bevolkingsgroei die steeds meer jongeren op de arbeidsmarkt brengt;
- > de uitdaging van **het milieu**;
- > de uitdaging van de strijd tegen **de tweedeling van de stad en de armoede**;
- > de uitdaging van de **internationalisatie**.

Het uitwerkingsproces van het GPDO

De uitwerking van het GPDO gebeurt in vier grote fasen:

1. stand van zaken;
2. prospectieve fase;
3. redactie van het GPDO;
4. openbaar onderzoek.

1. Stand van zaken

In 2010 werd een evaluatie gemaakt van het gewestelijke sectorale beleid dat sinds 2000 wordt gevoerd, in toepassing van de bepalingen betreffende de uitwerking van het Gewestelijk Ontwikkelingsplan (GewOP), zoals voorzien door het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO, artikel 18, §2).

De sectorale evaluatie werd aangevuld door een 'stand van zaken' van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Die stand van zaken kon worden opgemaakt dankzij de bijdrage van externe experts: Jens Aerts en Benoît Moritz (ruimtelijke ordening), Patrick Frenay (mobiliteit), Leïla Kabachi (financiën en begroting), Serge Loumaye en Christian Vandermotten (economie en tewerkstelling), Françoise Noël en Benjamin Wayens (huisvesting), Marie-Laure Roggemans (internationale aspecten), Pierre Vanderstraeten (milieu).

Dit werk was niet mogelijk geweest zonder de gewaardeerde samenwerking met een groot aantal overheidsinstanties: ABEA, Actiris, Atrium, BAO, BEW, BFB, BISA, BLBE, bMa, BMWB, BPB, BROH (DGH, DH, DML, DSV, DS), Brussel Export, Brussel Gezond Stadsgewest, Brussel Vorming, CIBG, Cocof, Directie Externe Betrekkingen, FEDSVK, GGC, GIMB, GOMB, Haven van Brussel,

Huisvestingsfonds, Innoviris, IRIS Netwerk, Leefmilieu Brussel, MIVB, Mobiel Brussel, Net Brussel, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Secretariaat-generaal van het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, SRIB, VDAB, VGC, Visit Brussels en de kabinetten van de ministers en staatssecretarissen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Op basis daarvan werkten het ATO en de DSP 8 nota's over 'gewestelijke thema's' uit, aangevuld met 2 nota's over de veiligheid en over gemeenschapskwesties, omdat deze thema's grote implicaties hebben voor de gewestelijke materies.

De stand van zaken diende tevens als een voorbereidend document voor de prospectieve fase door input te geven aan de werkzaamheden in de workshops.

2. Prospectieve fase

De prospectieve fase kreeg de vorm van een participatief proces met enerzijds alle Brusselse sterkhouders en anderzijds een representatief panel van Brusselse bewoners. De bedoeling was om de vaststellingen die werden gedaan tijdens de stand van zaken te confronteren met de mening van de betrokkenen over de toekomst van Brussel en om operationele maatregelen te bepalen.

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaf de opdracht tot ondersteuning van de operationalisering van dit proces aan een consortium van consultants (EcoRes, 21Solutions, Atanor, IGEAT en Aleaur) en gaf het ATO de opdracht om de dagelijkse operationele begeleiding van het participatieve proces te coördineren en in goede banen te leiden, in samenwerking met de DSP. Zo werkte het agentschap mee aan de uitwerking van een werkmethode, de algemene organisatie van het participatieve proces en de dagelijkse leiding.

Om de operationele maatregelen te bepalen in antwoord op de vragen die werden gesteld tijdens de fase van de stand van zaken, werd het participatieve proces opgebouwd rond zes thematische workshops: huisvesting, economie, milieu, sociale cohesie, internationale aspecten en mobiliteit. Daarbij werd de volgende methode gehanteerd:

- > een visie opbouwen: gezamenlijk definiëren hoe het Gewest eruit moet zien in 2040 (april-mei 2011);
- > de strategische beleidslijnen definiëren: de doelstellingen om de visie te concretiseren bepalen en rangschikken (juni 2011);
- > acties voorstellen: operationele maatregelen bepalen die een antwoord bieden op de uitdagingen waarvoor het Gewest staat (september-oktober 2011).

Aan de workshops namen de 'sterkhouders' deel die representatief waren voor de Brusselse organisaties die direct betrokken zijn bij de uitvoering van het GPDO, op basis van hun competenties in de behandelde thema's: overheidssector, privésector, burgermaatschappij, academische wereld en leden van de gewestelijke regering en van de verschillende gefedereerde entiteiten.

Tijdens het hele participatieve proces verzamelde en bezorgde het ATO, met de steun van de DSP, alle nodige middelen voor de debatten tijdens de workshops. Er waren steeds twee deskundigen (een combinatie van ATO en de DSP) aanwezig bij de workshops om bijkomende informatie te verstrekken aan de deelnemers en om de redactie van de verslagen voor te bereiden.

Overzicht van het participatieve proces met de publieke en private gewestelijke actoren:

Bijeenkomst	Datum	Rol van het ATO
Inleidende plenaire zitting	28 april	Presentatie van de uitdagingen van het participatieve proces en van de synthese van de stand van zaken.
Workshops voor het definiëren van de visies per thema	van 29 april tot 9 mei	Redactie van de verslagen die de belangrijkste ideeën en informatie van de deelnemers naar voren brengen. De verslagen werden aangevuld door het de DSP.
Workshops voor het definiëren van de synthetische visie	7 juni	Presentatie van de synthese van de visiewerkshops aan alle deelnemers, die hun mening konden geven en op deze manier bijdragen aan de synthetische eindvisie. Synthese, in samenwerking met het de DSP, van alle opmerkingen en besprekingen om deze te integreren in de synthetische visie van de eerste fase van de prospectieve workshops.
Plenaire zitting	20 juni	Overgang tussen de visiefase en de fase van de strategische beleidslijnen.
Workshops voor het definiëren van de strategische beleidslijnen	van 21 juni tot 7 juli	Redactie, met de steun van de DSP, van het verslag van de argumenten en voorstellen die de deelnemers opperden tijdens de verschillende debatten. Van elk thema werden de uitdagingen uitgewerkt.
Workshops voor het definiëren van de acties	van 23 september tot 7 oktober	Vorbereiding, met de DSP, van de grote onderwerpen die aan bod dienen te komen tijdens de actiewerkshops, op basis van de stand van zaken en van de conclusies van de voorgaande workshops. Elke workshop leidde tot een geheel van actievoorstellen voor de verschillende uitdagingen die werden gedefinieerd tijdens de workshops over de strategische beleidslijnen. Synthese, met de DSP, van alle voorstellen die volgens de deelnemers uitgevoerd moeten worden.

Het ATO zorgde, in samenwerking met de DSP, voor de voorbereiding van de workshops en het opstellen van het verslag (beschikbaar op de website van het ATO), waarin alle voorstellen werden samengevat.

Ook de Brusselse bevolking werd geraadpleegd in het kader van dit participatieve proces. Deze raadpleging vond plaats via een panel van bewoners die representatief waren voor de Brusselse samenleving en die als ervaringsdeskundigen tijdens drie forums hun mening gaven.

Een eindverslag met alle resultaten van de workshops werd uitgewerkt door EcoRes, het ATO en de DSP. Dit verslag zal dienen voor de uitwerking van het ontwerp GPDO, die is toevertrouwd aan het ATO en de DSP.

Het ATO organiseerde de eindsessie van de prospectieve workshops, die plaatsvond op 5 december 2011 en waarbij alle deelnemers aan de prospectieve workshops aanwezig waren. De twee deskundigen presenteerden de resultaten van de workshops en de minister-president van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest schetste de conclusies en de perspectieven.

3. Redactie van het ontwerp GPDO

De derde fase van de uitwerking van het GPDO ging van start tijdens het laatste kwartaal van 2011.

Het ATO en de DSP genereerden een 'beredeneerde structuur', die het kader vormde voor de redactie van de verschillende hoofdstukken van het ontwerp GPDO. Deze structuur werd uitgewerkt op basis van de stand van zaken en van de beleidslijnen die tijdens de workshops aan bod kwamen.

4. Openbaar onderzoek

Sinds 2011 doen het ATO en de DSP onderzoek naar de mogelijkheden van bijkomende communicatie, naast de wettelijke voorschriften van het openbaar onderzoek dat nog volgt. Zo is het Gewest van plan om een tentoonstelling te organiseren over het ontstaansproces van het document en om het ontwerp GPDO bekend te maken bij het grote publiek.

ASSISTENTIE EN ERVARING DELEN

Project voor de burgersensibilisering rond stedenbouwkundige doelstellingen

Op voorstel van de staatssecretaris voor Stedenbouw stemde de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 14 juli 2011 in met een project om de burgers te sensibiliseren rond de stedenbouwkundige doelstellingen. Dit project is bedoeld om organisaties (uit de culturele, sociaal-culturele en sportieve sector en de sector van de socioprofessionele inschakeling) te betrekken bij het gedachteproces rond de opbouw van hun stedelijke omgeving en over de stedenbouwkundige uitdagingen die bijdragen tot het creëren of versterken van de Brusselse identiteit.

De regering stelde het ATO aan om de organisaties te informeren over de Brusselse stedelijke context in het kader van de projectoproep 'Burgersensibilisering rond de stedenbouwkundige doelstellingen', op het moment dat het Gewest de grote prioriteiten bepaalt in het kader van het GPDO.

Het agentschap ontplooipte de volgende activiteiten:

- > organisatie van een informatiebijeenkomst op 5 oktober 2011 in het BIP om de deelnemers in te lichten over het doel van dit initiatief;
- > informatie aan de deelnemers over de demografische, sociaaleconomische en stedenbouwkundige situatie in Brussel en over de verschillende mogelijkheden voor burgers om deel te nemen aan de uitwerking van stedenbouwkundige projecten.

De presentatie van het ATO is beschikbaar op de website.

ANALYSE VAN DE EVOLUTIE VAN DE GEBIEDEN

Gezien het belang van het ontwerp GPDO liet het agentschap bijkomende studies uitvoeren (intern of met de hulp van externe dienstverleners) en gaf het eveneens begeleiding bij studies die werden uitgevoerd door andere overheidsinstanties of door privéconsultants.

Studies van het agentschap

Inventaris van de voorzieningen en diensten aan personen

Het ATO kreeg van de regering de opdracht om een kwalitatieve en kwantitatieve inventaris te maken van de voorzieningen en diensten aan personen, zodat de bestaande situatie kan worden afgezet tegen de huidige behoeften en de behoeften in 2020, rekening houdend met de bevolkingsgroei.

Hiervoor liet het agentschap zich bijstaan door de tijdelijke vennootschap van het Bureau de Recherche et Aménagement du Territoire (BRAT) en Belgian Graphic Interface (BGI).

Deze inventaris van collectieve voorzieningen identificeert:

- > het soort voorziening;
- > het publieke of private karakter;
- > de exacte locatie en de toegankelijkheid via alle vormen van vervoer;
- > de doelgroep (leeftijd, socioprofessionele categorie);
- > de capaciteit;
- > de dekking van de aangegeven behoeften, per gemeente en per soort voorziening.

De opdracht wordt bijgestaan door een begeleidingscomité, bestaande uit vertegenwoordigers van de minister-president, het BISA, het BROH (DSP en DSV).

Tijdens de eerste fase werd een inventaris opgemaakt waarop de plaats van de voorzieningen op de kaart is uitgezet, zodat de verspreiding van de voorzieningen over het grondgebied en de afstand ten opzichte van de woning van de gebruikers zichtbaar wordt en de nabijheid van het aanbod geverifieerd kan worden.

Er werden meer dan 5.800 voorzieningen en diensten aan de bevolking (of plaatsen waar die verstrekt worden) geïnventariseerd, gelokaliseerd, geïndexeerd en in kaart gebracht, in overeenstemming met de doelstellingen van de opdracht.

Om te beantwoorden aan de doelstellingen die de regering naar voren schuift en die verder aan bod kwamen in de voorbereidende studies en de prospectieve workshops van het GPDO, concentreerde het agentschap zich op de thema's **onderwijs, kinderopvang en tewerkstelling en vorming**.

De studie “Scholen”

In het kader van de inventaris van de voorzieningen en diensten aan personen en in de context van de bevolkingsgroei kreeg het ATO van de regering de opdracht om een strategische nota op te stellen over het aanbod van schoolinfrastructuur op het gewestelijk grondgebied.

Deze voorbereidende beleidsnota moet een antwoord geven op drie grote vragen:

- > dekt de verdeling van het schoolaanbod de behoeften van de schoolgaande Brusselse bevolking voldoende?
- > hoe kunnen we een antwoord bieden op de stijgende vraag en vermijden dat de ongelijkheid in de ruimtelijke verdeling van het schoolaanbod nog toeneemt?
- > welke vastgoedmogelijkheden bestaan er op het gewestelijk grondgebied die ingezet kunnen worden voor de oprichting van nieuwe scholen?

De analyse van de afstemming van vraag en aanbod, ten minste voor het basisonderwijs, op het niveau van de wijken vormt de meerwaarde van het werk dat is verricht door het ATO. Tot nu toe werd de vraag naar het schoolaanbod alleen beantwoord op gemeentelijk niveau.

De informatie over de behoeften aan scholen, de vastgoedmogelijkheden en de beschikbare financiële middelen is vaak verspreid. Daarom liet het ATO een studie uitvoeren door het bureau URBA 11 (UCL) om na te gaan welke terreinen beschikbaar zijn en welke gebouwen gebruikt kunnen worden om de capaciteit van de Brusselse scholen te vergroten, met het oog op de aangekondigde bevolkingsgroei. Deze inventaris is gemaakt op basis van een enquête bij de publieke eigenaars en bij de organiserende overheden van het officiële onderwijs. Dit onderzoek werd gestart in februari 2011.

In september 2011 werd een tussentijds verslag bezorgd aan het begeleidingscomité, bestaande uit vertegenwoordigers van de regeringen van de Franse en Vlaamse Gemeenschap, de colleges van de Cocof en de VGC, de DSP, het Bestuur Plaatselijke Besturen, de algemene dienst van gesubsidieerde overheidsinfrastructuren van de Franse Gemeenschap, de algemene dienst van schoolgebouwen van het CFWB-net, de dienst Stedelijk Beleid en de Algemene directie Onderwijs en Vorming van de VGC en de MIVB. Het verslag werd eveneens ter nalezing voorgelegd aan de gemeenten, die het merendeel van de informatie hadden geleverd. De geconsolideerde versie van het verslag werd eind 2011 afgerond.

Zone voor stadsrenovatie

De uitwerking van een nieuw Gewestelijk Ontwikkelingsplan biedt de gelegenheid om de relevantie en de actualiteit van de prioritaire interventiezones (opgenomen in het BWRO) na te gaan, vooral de zones in de Ruimte voor de Versterkte Ontwikkeling van Huisvesting en Renovatie (RVOHR), die in het GewOP van 2002 werd gedefinieerd.

Een eerste onderzoek, dat werd gerealiseerd tijdens de voorgaande legislatuur, leidde tot het definiëren van een nieuw positief actiegebied, dat de ‘Zone voor Stadsrenovatie’ (ZSR) wordt genoemd. Deze zone zal in 2012 worden bekrachtigd door de regering, in het kader van het GPDO.

Om te voorzien in de verouderde gegevens over de huisvesting, die dateren van de laatste sociaaleconomische enquête uit 2001, werd een terreinonderzoek uitgevoerd naar de situatie van de gebouwen in de randgebieden van de RVOHR en van de toekomstige ZSR zoals bestudeerd tijdens de vorige legislatuur. Dit terreinonderzoek gebruikt de methode die werd toegepast voor de afbakening van de RVOH(R) in het kader van het eerste en tweede GewOP. Hiervoor werkt het ATO samen met het BISA, het BROH (DSP en DSV).

Het onderzoek werd aangevuld met een analyse van de toestand van de daken op basis van satellietfoto's, die kon worden gerealiseerd dankzij de bijdrage van een stagiair, een student 'Master en Sciences et Gestion de l'Environnement' aan de ULB.

Het terreinonderzoek zal het mogelijk maken om de informatie over de staat van de woningen die wordt gebruikt in de Wijkmonitoring te bevestigen of te corrigeren en om de staat van de gebouwen te verifiëren in zones die niet meer tot de RVOHR zouden behoren en zones die worden opgenomen in de toekomstige ZSR.

Kanaalatlas

In het kader van de uitwerking van het GPDO en het richtplan Kanaal heeft het ATO gewerkt aan de realisatie van een publicatie over de kanaalzone, een prioritair strategisch gebied van het Gewest. Dit is een diagnose in de vorm van een atlas, waarin de grote uitdagingen van het gebied worden toegelicht en geïllustreerd, volgens verschillende thema's, zoals geografie, hydrologie en milieu, geschiedenis, demografie, bestuur, onderscheidende kenmerken van de zone, huisvesting, voorzieningen, economische ontwikkeling en tewerkstelling, mobiliteit, toerisme en vrijetijdsbesteding, creatieve en culturele dynamiek en stadsplanning.

De publicatie heeft de volgende doelstellingen:

- > de betrokken partijen een in kaart gebrachte en geïllustreerde visie op de grote uitdagingen in de zone verstrekken;
- > rekening houden met de territoriale diagnose en het identiteitsonderzoek naar de PIZ, die werden gerealiseerd in het kader van het Stadsmarketingproject;
- > een daadwerkelijke 'Atlas van de humane en fysieke geografie' realiseren.

Het ATO coördineert de publicatie en begeleidt indien nodig de externe redacteurs die werden geselecteerd in de overheidsinstellingen.

Begeleiding van onderzoeken door derden

De evolutie van het Gewest en van het grootstedelijk gebied kan worden geanalyseerd op verschillende niveaus, afhankelijk van de geïdentificeerde problematiek. Dit vraagt een intersectorale benadering op basis van verschillende criteria. Daarom benut het ATO het onderzoek dat wordt gedaan door andere structuren. Op deze manier creëert het een netwerk van informatie om het delen van kennis concreet in de praktijk te brengen.

New Deal

Het BISA en het Observatorium voor de Werkgelegenheid van Actiris voeren een onderzoek uit naar de 'Mutaties in de stadseconomie en herstructureringen in de Brusselse bedrijven'. Dit onderzoek wil vooruitlopen op de veranderingen in de stedelijke economie en de gevolgen daarvan voor de werkgelegenheid en ijveren voor een duurzame economische groei.

Het ATO werd uitgenodigd om zijn oordeel te geven over dit onderwerp en neemt deel aan de werkgroep die het onderzoeksonderwerp zal afbakenen en de onderzoeksmethode zal definiëren.

Het ATO zal het algemene proces volgen, informatie verstrekken, steun en advies geven bij de realisatie van de kwalitatieve fase en inlichtingen over het gebied verschaffen. Op deze manier zal het ATO een verbinding kunnen maken tussen dit onderzoek en de vorderingen van het GPDO.

De begeleiding zal worden voortgezet in 2012.

Brussel Metropool 2040

Het doel van het project Brussel 2040 is een grootstedelijke territoriale visie op lange termijn bieden, ter ondersteuning van de uitwerking van het GPDO.

Het project beschouwt het grondgebied op de schaal van het GEN-gebied, zodat met name een antwoord kan worden geboden op de grootstedelijke uitdagingen van Brussel.

De DSP lanceerde een internationale wedstrijd tussen multidisciplinaire teams die de taak kregen om een 'territoriale grootstedelijke visie voor 2040' uit te werken. Het Agentschap begeleidde het uitwerkingsproces van de visies van de 3 geselecteerde teams (STUDIO 012 – Secchi/Vigano, 51N4E en KCAP).

Het agentschap werkt aan een colloquium over het thema van het Brussels grootstedelijk gebied, waarin de visies van de drie internationale teams zullen worden gepresenteerd en geconfronteerd met de visie van experts en politici. Dit colloquium wordt georganiseerd in 2012, gelijktijdig met de organisatie van een tentoonstelling en de publicatie van een boek.

Aanvullende onderzoeken voor het GPDO

De administratie liet diverse aanvullende onderzoeken voor het GPDO uitvoeren:

- > onderzoek naar de stedelijke dichtheid (Cooparch);
- > onderzoek naar de hoogte van gebouwen (Buur);
- > onderzoek naar de openbare ruimte (Taktyk).

De besluiten van deze onderzoeken zullen worden opgenomen in de het ontwerp GPDO.

Een consortium van experts onder de naam 'Project Team' (Aries Consultants, Buur, Michel Hubert van de Facultés Universitaires Saint-Louis, IDEA Consult, MSA, J.P. Wouters, Tritel) kreeg van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de opdracht om ondersteuning te geven bij de redactie van de thematische nota's met het oogpunt een stand van zaken en een territoriale visie voor het ontwerp GPDO uit te werken.

Het ATO deelde zijn expertise in het kader van de onderzoeken die door de verschillende bureaus werden uitgevoerd en gaf begeleiding in elke fase van hun opdracht. (11 begeleidingscomité's van juli tot en met december). ■

STADSMARKETINGPROJECT (EFRO-PROGRAMMA 2007-2013)

Het project 'Stadsmarketing: voor een toekomstgericht en duurzaam imago van de wijken' is bedoeld om de aantrekkelijkheid en het imago van de centrumwijken van Brussel verbeteren.

Het is gebaseerd op 3 parallelle benaderingen:

- > een **territoriale benadering**: de leesbaarheid en de zichtbaarheid van de overheidsacties in deze wijken vergroten;
- > een **partnerschapsbenadering**: de samenwerking tussen de (lokale en gewestelijke) overheidsinstanties stimuleren en de belangrijkste partners (privéorganisaties, verenigingen, culturele instellingen) in deze wijken mobiliseren, met deelname van de bewoners;
- > een **communicatieve benadering**: acties uitvoeren om het imago, de identiteit en de promotie van deze wijken te ondersteunen.

Het project wordt geleid door het ATO en steunt op het gewestelijk platform voor stadsmarketing, waarin de 18 belangrijkste overheidsorganen die actief zijn in de stadsvernieuwing en de economische ontwikkeling van dit gebied zetelen (in 2011 is de Directie Stadsvernieuwing van het BROH toegetreten tot de werkzaamheden van het platform).

Tijdens het hele verloop van het project worden eveneens privéorganisaties, verenigingen en bewoners gemobiliseerd.

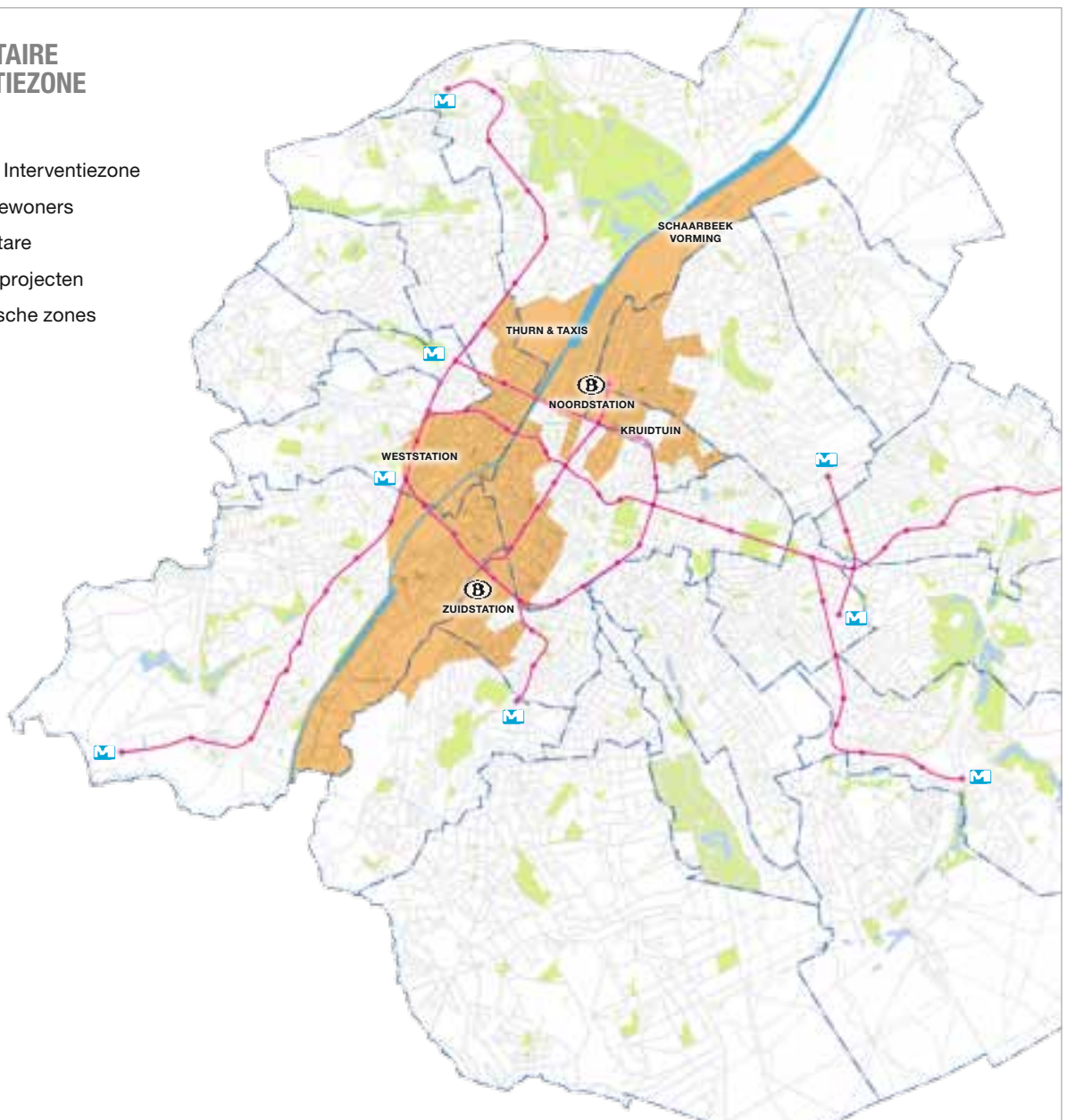
STRATEGISCHE ACTIES

Afronding van het identiteitsonderzoek

In 2010 deed het ATO een beroep op een dienstverlener (O2 Consult) om een identiteitsonderzoek en een communicatiestrategie voor de centrale wijken van Brussel (PIZ – Prioritaire Interventiezone) te realiseren.

DE PRIORITAIRE INTERVENTIEZONE

- Prioritaire Interventiezone
- 160 000 bewoners
- 1 488 hectare
- 37 EFRO-projecten
- 5 strategische zones

De dienstverlener diende in 2011 drie rapporten in van de voltooide fasen van de opdracht:

- > **fase 1:** interviews met een dertigtal belangrijke personen uit de PIZ, realisatie van kaarten en eerste observaties;
- > **fase 2:** tien workshops met bewoners en lokale actoren, enquête van 300 personen;
- > **fase 3:** synthese van de 11 belangrijkste identiteitselementen van de wijken.

Het begeleidingscomité bestond uit vertegenwoordigers van het kabinet van de minister-president en van het kabinet van de minister voor Stadsvernieuwing en Structuurfondsen, van de EFRO Cel en drie experts. Het kwam drie keer samen (december 2010, juli 2011 en oktober 2011) om de verslagen goed te keuren. De conclusies van elke fase werden eveneens gepresenteerd aan de partners van het platform, die de verslagen aanvulden met hun bemerkingen en suggesties.

De conclusies van het onderzoek werden op 16 december 2011 gepresenteerd aan de raad van bestuur.

Het identiteitsonderzoek traceerde 11 karakteristieke elementen van de centrumwijken van Brussel:

1. **diversiteit** op alle niveaus;
2. een vraag naar **duurzaam samenleven** bij de bewoners;
3. het water en het **kanaal** als mogelijke verbinding tussen wijken;
4. een **gezamenlijk architecturaal en historisch erfgoed**;
5. belang van de **winkelstraten** en de **markten**;
6. de **openbare ruimte** en de **groenvoorziening** zijn plaatsen voor ontmoeting en ontspanning;
7. kruispunt van **talent** en **ondernemingszin**;
8. **overgangsgebied**: het voorportaal van Brussel? ;
9. groot belang van **beweging en drukte** in de wijken;
10. **stadsprojecten** bieden een kans;
11. **jongeren** vormen de sleutel; vorming en onderwijs zullen hen de sleutel geven.

Uitwerking van een imago- en communicatiestrategie

De conclusies van het identiteitsonderzoek en van het lopende prospectieve onderzoek leggen de basis voor de uitwerking van een communicatiestrategie die rekening houdt met de elementen die de betrokken partijen en de bewoners positief en specifiek vinden aan hun wijk. Daardoor wordt vermeden dat er een geïdealiseerd beeld van de wijken wordt 'verkocht'.

Eveneens van belang is dat de imago- en communicatiestrategie is gebaseerd op een gemeenschappelijke visie van de partners over de projecten en de acties die ze op korte en middellange termijn in het gebied willen uitvoeren.

Prospectief onderzoek naar een gemeenschappelijke aanpak door de overheidsactoren

Dit prospectief onderzoek is bedoeld om na te gaan welke gemeenschappelijke punten er zijn binnen de thema's, uitdagingen en projecten die de overheidsactoren belangrijk vinden om samen uit te voeren in dit gebied.

In oktober kreeg een dienstverlener (BDO) de opdracht om een prospectief onderzoek te doen naar de verbetering van de gemeenschappelijke aanpak door de overheidsactoren in dit gebied.

De twee eerste fasen zijn van oktober tot december 2011 uitgevoerd:

- > **fase 1:** interviews met 6 partners van het platform en voorbereiding van een vragenlijst;
- > **fase 2:** analyse van de antwoorden op de vragen, presentatie van een eerste diagnose en realisatie van 2 workshops over 3 thema's die de partners als belangrijk identificeerden.

Deze werkzaamheden lanceerden een samenwerkingsdynamiek en wierpen licht op de ambities, thema's en multi-actor projecten die de partners belangrijk vinden voor de ontwikkeling van de wijken.

Het einddoel van dit initiatief is het genereren van synergie tussen de partners, mogelijke verbeteringen van hun activiteiten in het gebied, nieuwe gezamenlijke projecten en voorstellen voor de aanpassing van de bestaande overheidsvoorzieningen of de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen.

Actieve deelname aan projecten in de kanaalzone

De territoriale diagnose die sinds 2009 wordt gemaakt, is uitgebreid naar de hele kanaalzone, zodat er beter rekening mee kan worden gehouden in de globale ontwikkeling van het Gewest en in de uitwerking van het richtplan Kanaal. Daartoe heeft de Stadsmarketingcel de volgende activiteiten ontplooid:

- > deelname aan de uitwerking van de Atlas Kanaal;
- > overdracht van informatie aan de partners over het richtplan Kanaal;
- > aanpassing van het prospectieve onderzoek om input te geven aan de ontwikkeling van het toekomstige Richtplan;
- > overdracht en presentatie van de resultaten van het identiteitsonderzoek aan de geselecteerde teams die een offerte voor de uitwerking van een richtplan uitbrengen.

COMMUNICATIEACTIES

Zonder de afronding van de imago- en communicatiestrategie af te wachten, is er al gewerkt aan de instrumenten en acties om de centrumwijken en hun bewoners onder de aandacht te brengen en te promoten.

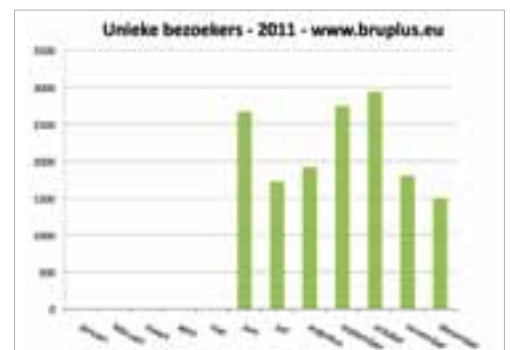
Website BRU+ (www.bruplus.eu)

Met de hulp van een dienstverlener (Bien à vous) werd een website ontwikkeld. BRU+ presenteert het gebied op een minder institutionele manier, met aandacht voor de personen, de plaatsen en de initiatieven van overheid, bedrijven en verenigingen, die de rijkdom van dit gebied vormen.

Ter gelegenheid van de publicatie van de website werd een persconferentie gehouden op 6 juni, in aanwezigheid van de minister voor Stadsvernieuwing en Structuurfondsen. Er werd veel publiciteit gemaakt: verspreiding van 10.000 prentbriefkaarten in bars, restaurants, cafés en winkels in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, via de radio op de zender Vivacité ('Bruxelles allez-retour' op 18 mei 2011), een advertentie in Tribune de Bruxelles (van 7 tot 13 juni 2011) en in Brussel Deze Week (van 17 tot 23 juni 2011).

Tijdens de tweede helft van het jaar werd de website verder ontwikkeld en regelmatig bijgewerkt.

Uit het aantal bezoekers (14.706 unieke bezoekers van 1 juni tot 31 december, dus een maandelijks gemiddelde van 2.100) blijkt een duidelijke belangstelling voor de inhoud van de website.

Video's: getuigenissen van de bewoners van de wijken

‘Ik ben de mooiste van de wijk’

Een reeks video's 'Ik ben de mooiste van de wijk' gaat opnieuw langs het parcours van Foto Kanal 2010, een coproductie van het ATO, Platform Kanal en de fotograaf Kurt Deruyter.

De thema's die aan bod komen: de mening van de gefotografeerde jongeren, het oordeel van de voorbijgangers over de tentoonstelling en de realisatie van het parcours.

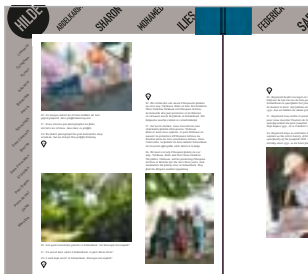
De video's staan op de website BRU+ en op een speciale YouTube pagina om de zichtbaarheid te vergroten.

‘De gezichten van de wijken’

In 2011 werd een nieuwe reeks gemaakt, getiteld 'De gezichten van de wijk'.

Via de getuigenissen van de bewoners werden de positieve aspecten van de wijken getoond: Ziambi, Marie-Rose, Rodrigo en Gülcan, vier heel verschillende personen, die zeer betrokken zijn bij het leven in hun respectieve wijken, praten op hun eigen manier over Kuregem (Anderlecht), Molenbeek-Maritiem, Sint-Joost en Sinte-Maria (Schaarbeek).

Naar verwachting komen deze video's online tijdens de eerste helft van 2012.

Publicatie: 'Beelden en realiteiten van de Brusselse jeugd'

In 2010 presenteerden het ATO en het Platform Kanal 'Ik ben de mooiste van de wijk', een fotoproject in het kader van editie 2010 van Festival Kanal.

In 2011 maakten het ATO en Platform Kanal, in samenwerking met de fotograaf Kurt Deruyter en een grafisch bureau (Kidnap Your Designer) een boek dat het fotoparcours uit 2010 in herinnering brengt en in woord en beeld de visie van 9 jongeren op hun wijk weergeeft.

Publicatie gepland in juni 2012.

Vorbereiding van Foto Kanal 2012

Het agentschap wilde de samenwerking met Platform Kanal voortzetten en werkt sinds september aan de voorbereiding van editie 2012 van het project Foto Kanal.

Dit project wil een meer participatieve dimensie toevoegen aan de editie van 2010: zo zullen de foto's die in de openbare ruimte worden opgehangen worden gemaakt door de jongeren zelf. De fotograaf Kurt Deruyter zal de jongeren begeleiden.

De foto's komen in de openbare ruimte te hangen, rond 3 strategische plaatsen van Festival Kanal 2012: de Slachthuizen (Anderlecht), de Ninoofsepoort (Sint-Jans-Molenbeek) en het Saincteletplein (Stad Brussel).

PARTNERSCHAP: HET PLATFORM

Vanuit zijn rol als 'aanjager' laat het ATO de partners van het platform actief deelnemen aan alle fasen van het project, hetzij via individuele contacten, hetzij via thematische vergaderingen:

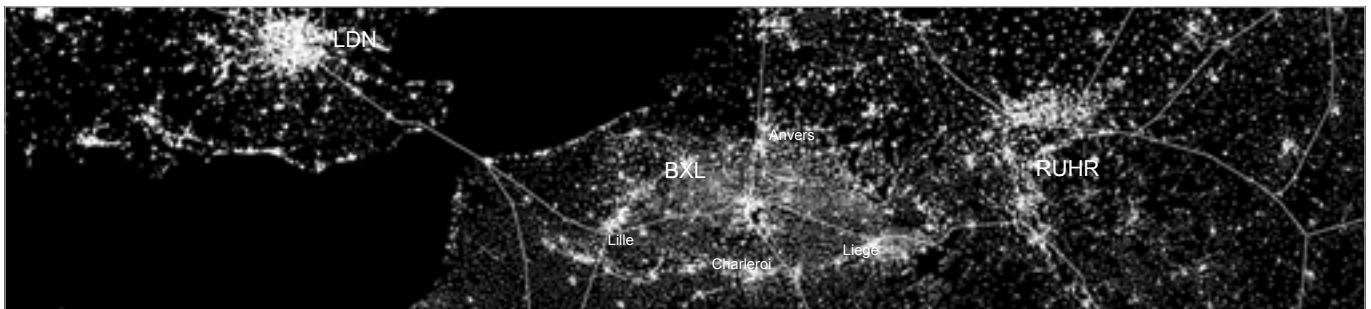
- > 11/01/2011: vergadering met de gemeenten om de territoriale workshop van het identiteitsonderzoek voor te bereiden;
- > 17/2/2011: presentatie van de website BRU+ en presentatie van de video's over het project Foto Kanal;
- > 30/06/2011: brainstorming met de economische partners van het project over de manier om samen te communiceren over de ondernemingszin in de PIZ;
- > 14/07/2011: presentatie en discussies over de eerste conclusies van het identiteitsonderzoek;
- > 08/11/2011: presentatie van de conclusies van het identiteitsonderzoek en de volgende fasen van het project (prospectief onderzoek, imago- en communicatiestrategie);
- > 13/12/2011: presentatie van de analyse van de resultaten van de vragenlijst over het prospectief onderzoek van de PIZ en werkgroepen over de verschillende thema's die uit de vragenlijst naar voren komen.

NETWERKING

Het ATO verrichtte werkzaamheden op het gebied van netwerking en informatieverstrekking door de organisaties op het terrein of de relevante organisaties te ontmoeten en door deel te nemen aan evenementen die verband houden met de PIZ.

Zo is de samenwerking met Platform Kanal voortgezet en had het agentschap zitting in de jury die zich uitsprak over de projecten van de lokale afdelingen van Atrium, die werden ingediend in het kader van de projectoproep 2011. ■

DEELNAME AAN NETWERKEN EN EUROPESE PROJECTEN

In 2011 zette het ATO zich actief in voor de uitwisseling van ervaringen en goede praktijken met andere Europese steden.

EUROCITIES: UITWISSELING VAN ERVARINGEN MET GROOTSTEDELIJK BESTUUR

Na zijn deelname aan het Europese project URBACT – Joining Forces over grootstedelijk bestuur (2008-2010) zette het agentschap zijn Europese contacten rond grootstedelijke thema's voort met de deelname aan de werkgroep over grootstedelijke gebieden, die was opgericht door EUROCI-TIES. Het ATO vertegenwoordigt daarin sinds februari 2011 het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, op het verzoek van de Directie Externe Betrekkingen van het ministerie.

Vertrekkend vanuit het principe dat de grootstedelijke gebieden een realiteit zijn in Europa en dat ze een relevant niveau vormen om de strategische doelstellingen van Europa 2020 te verwezenlijken, wil deze werkgroep de Europese Commissie en andere Europese instellingen sensibiliseren voor de noodzaak om rekening te houden met de rol van grootstedelijke gebieden en het principe van de grootstedelijke samenwerking op te nemen in de diverse Europese programma's (Structuurfondsen, Interreg, Urbact, Espon...).

Na een ontmoeting van diverse Europese actoren en organisaties produceerde de werkgroep in 2011 twee documenten:

- > de verklaring 'Functional area matters';
- > het referentiedocument 'Cities cooperating beyond their boundaries: evidence through experience in European cities'.

De vergaderingen vormden eveneens een gelegenheid om met de deelnemende steden van gedachten te wisselen over het bestuur van grootstedelijke gebieden. Deze uitwisselingen zullen in 2012 worden geïntensiveerd.

De deelname van het agentschap aan deze werkgroep garandeert de volgende aspecten:

- > de vertegenwoordiging van het Gewest bij een strategisch thema voor de toekomst;
- > de regelmatige informatie aan het Gewest en het ATO over methoden om grootstedelijke gebieden te beheren en over de evolutie van het Europese beleid, met name het toekomstige regionale beleid;
- > input aan het ATO voor het onderzoek naar grootstedelijk bestuur en contacten met andere grote Europese steden.

In 2012 wil de werkgroep de grootstedelijke gebieden van de lidsteden vergelijken, onderzoek doen naar de bestuurlijke thema's en naar de relatie tussen de stad en het platteland, en toezien op de evolutie van de hervorming van het Europese regionale beleid.

HET PROJECT INTERREG IVB – RESPOND 2015: EEN NIEUWE BLIK OP PARTICIPATIE

Het ATO neemt deel aan de uitvoering van een Europees project, dat werd geïnitieerd en wordt gecoördineerd door de stad Stuttgart, in het kader van het programma INTERREG IVB Noordwest-Europa.

Het project RESPOND 2015 wil de relevante en reactieve participatieprocessen voor grote stedelijke projecten inventariseren. Hiermee beantwoordt het aan het beleidsvoornemen in het Regeerakkoord 2009-2014 dat het ATO een expertisecentrum voor burgerparticipatie ontwikkelt.

Samenvattend streeft het project naar de volgende elementen:

- > organisatie van een conferentie over goede praktijken op het gebied van participatie;
- > ontwikkeling van software op basis van een onderzoeksproject van Sint-Lukas voor de ontwikkeling van een online platform voor presentaties en gesprekken over grote stedelijke projecten;
- > test van de software met de deelnemende partijen aan de uitvoering van het richtschema Europese wijk;
- > organisatie van een opleiding in participatie voor de Brusselse overheidsinstanties die stedelijke projecten leiden;
- > deelname aan Europese uitwisselingen.

Voor de samenstelling van het projectdossier, dat in oktober 2011 werd ingediend, vond een groot aantal vergaderingen met de Europese partners en de Brusselse gewestelijke instanties plaats (CIBG, Innoviris, Sint Lukas, enz.).

HET PROJECT URBACT-LINKS: DE GOEDE PRAKTIJKEN VAN HET ATO PRESENTEREN

De gemeente Anderlecht heeft het ATO uitgenodigd om zijn vernieuwende aanpak op het gebied van stadsmarketing te presenteren aan haar partnersteden in het Europese project URBACT-Links waaraan de gemeente deelneemt.

De Europese steden en de Europese Commissie waren sterk geïnteresseerd in de methodologie en de acties die het ATO ontwikkelt om de voormalige historische wijken te promoten.

INFORMATIE OVER EUROPESE PROGRAMMA'S EN PROJECTEN

Het agentschap neemt eveneens deel aan de volgende vergaderingen:

- > CORDIRELEX, georganiseerd door de Directie Externe Betrekkingen van het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in Europese acties of projecten die het Gewest en de paragewestelijke instellingen uitvoeren;
- > informatievergaderingen over de programma's URBACT, INTERREG IVB en INTERREG IVC om de mogelijkheden van Europese financiering en samenwerking met andere Europese steden te bestuderen. ■

DYNAMISCHE COMMUNICATIE

VERSPREIDING EN BEKENDMAKING

Website www.adt-ato.be

In 2011 had de website van het ATO 17.999 unieke bezoekers. Dat is een stijging van 52% ten opzichte van 2010. De evolutie in het bezoek van de website is gekoppeld aan het versturen van de nieuwsbrieven van het ATO.

Tijdens de tweede helft van 2011 werd de website geherstructureerd om beter te kunnen beantwoorden aan de communicatiebehoeften van het ATO. Er werd een dienstverlener (Bien à vous) aangesteld om de ergonomie van de website te verbeteren en nieuwe functies te ontwikkelen, met behoud van het grafisch charter van het ATO. De nieuwe website werd in december 2011 online gezet en gehost op de server van het CIBG.

Nieuwsbrief ADT-ATO INFO

Er werden vier nieuwsbrieven verzonden naar bijna 12.500 contacten:

- > 27 april 2011: publicatie van de Stand van zaken van het GPDO, publicatie van de website Bru+, vorderingen in de Europese wijk, richtschema Reyers, fietsbezoek aan de strategische gebieden;
- > 28 juli 2011: publicatie van het jaarverslag;
- > 21 november 2011: aankondiging van het colloquium over “Studentenhuisvesting te Brussel: uitdagingen en toekomst”, met het ATO als partner;
- > 12 december 2011: aankondiging voor de lezing ‘Op doorreis in de stad’ door Frank Segebade over grootstedelijke samenwerking van de deelstaten Berlijn en Brandenburg.

Communicatieacties voor het GPDO

Cahiers van het ATO

In het kader van zijn opdracht om assistentie te verlenen bij de uitwerking van het GPDO werkte het agentschap mee aan de ‘Stand van zaken van het GPDO – Voorbereidende fase’, een diagnose van het gevoerde beleid in de belangrijkste gewestelijke bevoegdheidsgebieden.

Deze diagnose werd uitgegeven als 3 Cahiers van het ATO, die beschikbaar zijn op de website van het ATO.

Presentatiebrochure

Er werd een brochure gemaakt over de uitwerking van het GPDO, die werd uitgedeeld tijdens de Brusselse vastgoedbeurs REALTY.

Website van het GPDO

Er werd een website (www.brusselplus10.be) ontwikkeld ter ondersteuning van de communicatie tijdens de eerste twee fasen van het GPDO (stand van zaken en prospectieve fase). Deze website werd ontworpen door de consultants die de organisatie van de prospectieve workshops op zich namen en regelmatig van informatie voorzien door het ATO. Ook vonden de deelnemers aan de workshops daar alle nodige informatie voor een goed verloop van de procedure.

Videoreportages

Tijdens de prospectieve fase nam het ATO de taak op zich om video's en foto's te maken. De video's vormen een getuigenis van de participatieve workshops: ze volgen het parcours van de prospectieve workshops en geven de standpunten van de deelnemers en de regering weer. Dit beeldmateriaal zal onder andere worden gebruikt tijdens de tentoonstelling die is gewijd aan het uitwerkingsproces van het ontwerp GPDO.

Communicatieplan

De regering gaf de dienstverlener Minale de opdracht om een communicatieplan op te stellen om het GPDO bekend te maken. Het zal voor 2012 onder andere een strategie, een logo en een grafisch charter uitwerken. Het ATO begeleidde de opdracht van de dienstverlener.

Dezelfde dienstverlener kreeg eveneens de taak om de grafische aspecten van de documenten voor het colloquium Brussel Metropool uit te werken.

Het ATO in de media

In 2011 werd het agentschap meerdere keren vermeld in de Belgische media:

- > De Morgen, 28 januari 2011, 'De luchtkastelen van Brussel';
- > Trends Tendances, 2 mei 2011, 'À Bruxelles, le "tout au logement" n'est pas une solution';
- > La Dernière Heure, 6 juni 2011, 'Prolongement de l'aide aux quartiers bruxellois en déclin?';
- > La Libre Belgique, 6 juni 2011, '34 projets pour redynamiser la zone canal d'ici 2013';
- > Le Soir, 6 juni 2011, 'Bruxelles veut prolonger l'aide européenne à ses quartiers en déclin';
- > Skynet Actu et Sport, 6 juni 2011, 'Bruxelles tente d'obtenir le prolongement de l'aide de l'Europe à ses quartiers en déclin';
- > Télé Bruxelles, journal van 6 juni 2011, 'Des projets pour redynamiser la zone du canal';
- > Brussel Nieuws, 7 juni 2011, 'Nieuwe site zet vernieuwing kanaalzone in de kijker';
- > EvelynHuytebroeck.be, 7 juni 2011, 'De nouveaux outils pour mettre en lumière les investissements européens à Bruxelles';
- > Métro, 7 juni 2011, 'Bruxelles tente de séduire l'Europe';
- > La Libre Belgique, 14 juni 2011, 'Le Midi remis sur les rails';
- > Le Soir, 3 augustus 2011, 'De l'Europe et du Patrimoine';
- > Le Vif / L'Express, 5 augustus 2011, 'Bruxelles, l'extraordinaire métamorphose du canal';
- > Trends Tendances, 5-8 september 2011, 'Guide Immo 2011';
- > Le Libre Belgique, 6 oktober 2011, 'Les Bruxellois ont la brique dans le ventre';
- > La Libre Belgique, bijlage La Libre essentielle Immo, 10 oktober 2011, rondetafel, 'Densité et multifonctionnalité urbaines';
- > Brussel Nieuws, 10 november 2011, 'Van den Brandt: "Masterplan voor Brussels onderwijs nodig"';
- > Le Soir, 29 november 2011, 'Logements estudiantins en débat'.

alsook in verscheidene Nieuwsbrieven:

- > Connect, mei 2011, «Identiteitsonderzoek in steden»;
- > Atrium, 30 mei 2011, Brèves, «Bru+»;
- > Inter-environnement Bruxelles, 16 juni 2011, «Reyers: reconstruction du tissu urbain»;
- > Inter-environnement Bruxelles, 6 oktober 2011, «Promenons-nous le long de la Jonction»;
- > URBACT, Links – Future proof historic centres, Newsletter 2, 3rd term 2011, «Urban Marketing. For a farsighted and sustainable neighbourhood image».

In de bijlage Immo van La Libre Belgique van 17 februari 2011 staat een artikel over het seminar 'Morceaux de ville durable en gestation' (Éditions et Séminaires, 8 februari 2011), waarin de bijdrage van de afgevaardigde voor de ontwikkeling van de Europese wijk wordt besproken. Er werd een advertentie bij geplaatst die de rol van het ATO in de strategische gebieden onderlijnt, om de zichtbaarheid van het agentschap te vergroten en de link te leggen met de inhoud van het artikel.

Vertegenwoordiging

Evenals vorig jaar kreeg het agentschap de kans om zijn aanpak, zijn opdrachten en zijn projecten te presenteren:

- > Mobiel Brussel, departement Strategie (presentatie van het strategische gebied Thurn & Taxis), 21 januari 2011;
- > wijkcomité (voorstelling van het Stadsproject Wet), Wet, 1 februari 2011;
- > seminarie 'Morceaux de ville durable en gestation», (voorstelling van het 'Stadsproject Wet), , Éditions et Séminaires, 8 februari 2011;
- > Leefmilieu Brussel, Divisie Duurzame stad (presentatie van het strategische gebied Thurn & Taxis), 21 maart 2011;
- > bewoners van de wijk Weide (1210), gemeente Sint-Joost / Suède36, Brussel, (voorstelling definitiestudie Sint-Lazarus), 30 maart 2011;
- > colloquium 'How the EU is shaping Brussels, and vice versa', (voorstelling van het 'Stadsproject Wet) 31 maart 2011;
- > wijkcomité Maritiem (voorstelling van de landschapsstudie Thurn & Taxis), , 5 april 2011;
- > seminarie 'Urban Development – Trends & best practices', (voorstelling van het 'Stadsproject Wet), 11 april 2011;
- > Café KANAL, 'Gebouwen: motoren voor een duurzame ontwikkeling», (voorstelling van de Inventaris van voorzieningen), Platform Kanal, 24 mei 2011;
- > wijkcomité Maritiem, (voorstelling van de vorderingen in de landschapsstudies en de tram van Thurn & Taxis), 12 september 2011;
- > Jonction "Forum 01" (voorstelling van de stand van zaken Noord-Zuidverbinding openbare ruimte, stedelijke functies, morfologie, verkeersstromen, enz.), BOZAR, Brussel, 20 september 2011;
- > vergadering van het Waalse Platform van territoriale inlichting over de actualisering van de gewestelijk ontwikkelingsplannen (voorstelling van de stand van zaken van het GPDO), Institut Destrée, Namen, 18 oktober 2011;
- > ...

KENNIS VERGAREN EN UITWISSELEN

Voor het onderzoek naar stedelijke ontwikkeling is het nodig om de concepten en praktijken van Belgische en Europese steden tegen elkaar af te zetten. Contacten met de belangrijkste betrokkenen van een sector en met de academische wereld helpen het onderzoek voort te zetten, de uitdagingen beter te formuleren en oplossingen voor te stellen voor de Brusselse problematiek.

Studiereis naar Bordeaux (van 5 tot 8 oktober 2011)

Deze studiereis bood aan de bestuurders en de leden van het team de gelegenheid om ervaringen uit te wisselen met verschillende actoren van de stad, die projecten ontwikkelen voor een vergelijkbare problematiek als die in Brussel. Op het programma:

- > Stedenbouwkundig agentschap van Bordeaux – A'Urba: presentatie van de opdrachten en organisatie van dit agentschap dat al langer dan 40 jaar bestaat, presentatie van het Schéma de Cohérence Territorial – SCOT (strategisch document voor de ruimtelijke ordening van het gebied dat vergelijkbaar is met het GPDO) en bezoek aan het stedenbouwkundig project van de Bas-sins à Flots;
- > Universiteit van Bordeaux: presentatie en bezoek aan het project Campus, dat een universitaire campus van de jaren zestig-zeventig opnieuw wil integreren in de stad, met een bevordering van de functiemix, een herstructurering van het wetenschappelijk project en een versterking van de aantrekkelijkheid van de universiteit;
- > Stad Bordeaux: presentatie van het project Re-Centres voor de stadsvernieuwing in de oude wijken van Bordeaux;
- > Stedelijke gemeenschap van Bordeaux: presentatie van de grootstedelijke strategie van Bordeaux en van het programma '50.000 woningen', bedoeld om de stedelijke dichtheid te vergroten rond de lijnen van het openbaar vervoer;
- > Établissement Public d'Aménagement (EPA) Bordeaux Euratlantique: presentatie en organisatie van deze structuur voor de uitvoering van de 'Opération d'Intérêt National (OIN) Bordeaux Euratlantique' (grootschalig stadsvernieuwingproject op de beide oevers van de Garonne), bezoek aan de sector Saint-Jean Belcier, waar een stadsproject plaatsvindt dat draait rond de ontwikkeling van een tertiaire pool rond het HST-station Bordeaux-Saint-Jean;
- > Arc en Rêve (centrum voor hedendaagse architectuur en stedenbouw): presentatie van de opdrachten van het centrum Arc en Rêve, rondleiding langs de aanleg op de rechteroever (Zone d'Aménagement Concertée Cœur de Bastide, Jardin Botanique) en de linkeroever (herinrichting van de kaaien, aanleg van tramlijnen), ontmoeting met de landschapsontwerper van de Place Pey-Berland, een voorbeeldproject voor het renovatiebeleid van de openbare ruimte in het centrum van Bordeaux.

Studiereis naar Hambourg (van 15 tot 17 mei 2011)

Het ATO heeft deelgenomen aan de studiereis naar Hamburg: Duurzame territoriale ontwikkeling en ecologisch verantwoord bouwen, georganiseerd door Leefmilieu Brussel.

Colloquium Brussel Metropool

In november 2011 gaf het kabinet van de minister-president het ATO de opdracht om een colloquium te organiseren over het thema van het Brusselse grootstedelijke gebied in maart 2012, gelijktijdig met de organisatie van een tentoonstelling en de publicatie van een boek.

Het doel van het colloquium is het presenteren van de resultaten van de 3 internationale teams die werden geselecteerd om een 'grootstedelijke territoriale visie voor 2040' te ontwikkelen en die te confronteren met de visies van experts en politici.

Colloquium over de studentenhuysvesting in Brussel

Het ATO was partner bij de organisatie van het colloquium "Studentenhuysvesting te Brussel: uitdagingen en toekomst", georganiseerd door de ULB. Het agentschap heet meer bepaald deelgenomen aan het rondetafelconferentie "Studentenwoningen bouwen of renoveren".

Ontvangst van delegaties

Het agentschap wordt regelmatig gevraagd om groepen te ontvangen die zijn geïnteresseerd in de Brusselse ervaringen. In 2011 zijn de volgende personen en groepen ontvangen in het gebouw van het ATO:

- > de burgemeester van de stad Lissabon, presentatie en bespreking van het Stadsproject Wet; 21 januari 2011;
- > studenten van de universiteit van Manchester "School of Environment and Development", presentatie van het ATO en van de strategische gebieden Thurn & Taxis en de Europese wijk, 4 april 2011;
- > studenten van de universiteit van Orléans "3e année de licence de géographie et d'aménagement du territoire", presentatie van het ATO, de grote uitdagingen in Brussel en de strategische gebieden Thurn & Taxis en de Europese wijk, 7 april 2011;
- > een Poolse stedenbouwkundige delegatie "Southern District Chamber of Town Planners" vanuit Katowice (presentatie van stedelijke projecten), 6 september 2011;
- > de directrice van Urban Landscape – Sao Paulo Urbanismo (presentatie van de strategische gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de opdrachten van het ATO), 23 september 2011;
- > een delegatie van het Euro-India Center (presentatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de stedelijke projecten en het strategische gebied Thurn & Taxis, 10 oktober 2011;
- > een delegatie van architecten uit de Caraïben 'Cariforum' (Brussel in 10 sleutelbegrippen, presentatie van de stedelijke projecten), 19 oktober 2011;
- > studenten uit de architectuuropleiding van de "Ecole nationale Supérieure d'architecture de Clermont-Ferrand (filrière Entre Ville Architecture et Nature, Master 2), (presentatie van de strategische gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de opdrachten van het ATO), 2 november 2011;
- > een delegatie van studenten van het programma 4Cities, "Unica Euromaster in Urban Studies", (presentatie van het Rijksadministratief Centrum), 7 december 2011.
- > ...

Europese netwerken

Om ervaringen en goede praktijken uit te wisselen met andere Europese steden nam het agentschap deel aan werkvergaderingen en had het ontmoetingen met vertegenwoordigers van Europese steden of instanties:

- > Cordirelex, MRBC-Relex (Directie Externe Betrekkingen), Brussel, 14 juni en 27 oktober 2011;
- > INTERREG Comtrain, 15 februari (Brussel), 1 maart (Brussel), 6 juni (Keulen) en 13-14 september 2011 (Utrecht), en bezoek aan het stadsvernieuwingproject van het station van Utrecht;
- > Working group – Metropolitan governance, Eurocities, Brussel, 14-15 april, 22 september en 7-8 december 2011;
- > de vertegenwoordiger van het Land Berlijn in Brussel bij de Europese instanties, ATO, Bruxelles, 19 oktober 2011;
- > ...

Seminars, conferenties en colloquia

De leden van het team namen deel aan diverse seminars en conferenties om hun kennis te actualiseren en hun relatie met andere structuren te consolideren:

- > 'Workshops goederenvervoer in Brussel – Workshop 1: Consolidatie van de goederenstroom van en naar Brussel', Mobiel Brussel / Buck Consultants International, 3 februari 2011;
- > 'Workshops goederenvervoer in Brussel – Workshop 2: Consoliderende infrastructuur', Mobiel Brussel / Buck Consultants International, 17 februari 2011;
- > 'Workshops goederenvervoer in Brussel – Workshop 3: Last Mile Delivery', Mobiel Brussel / Buck Consultants International, 2 maart 2011;
- > Middagen van de Ruimtelijke Ordening 'Observatorium voor kantoren', BROH-DSP, 10 maart 2011;
- > 'Workshops goederenvervoer in Brussel – Workshop 4: Aanbevelingen & conclusies', Mobiel Brussel / Buck Consultants International, 24 maart 2011;
- > 'Strijd tegen de leegstand van gebouwen', IRIB, FUSL, 25 maart 2011;
- > 'Café Kanal-Publieke Ruimten, Platform Kanal, 4 april 2011;
- > 'Rondetafel: openbare architectuuropdrachten', bMa, 7 april;
- > 'Urban Development – Trends & best practices', Brussels-Export & BLBE, 11 april 2011;
- > 'Welke plaats voor de commerciële centra in Brussel en de rand?', Interregionaal platform voor een duurzaam economisch beleid, 5 mei 2011;
- > Staten-generaal van het water, 'Over water en stad: een cyclus van nieuwe allianties', SGWB, 6 mei 2011;
- > 'Rondetafel: Stedelijke modellen. De koppeling van stedelijkheid en mobiliteit als inzet voor de ontwikkeling van de hybride stad', bMa, BIP, 11 mei 2011;
- > 'Gent: het succes van een heel hedendaagse historische stad', Urban land Institute, Gent, 13 mei 2011;
- > '10 jaar BRUSOC', BRUSOC – EFRO, 19 mei 2011;
- > 'Groene daken', Brussels Sustainable Economy – BSE, 19 mei 2011;

- > 'Workshop 'Pyblik' over de toekomstige wijk Tivoli', Pyblik, 24 mei 2011;
- > 'Duurzaamheid, gemengdheid, compactheid, dichtheid, woonkwaliteit: eenzelfde begrip voor iedereen?', Urban Land Institute, Realty, 26 mei 2011;
- > 'Rondetafel: Stedelijke temporaliteit. Stedenbouw als aanleg van een territoriale labiliteit', bMa, Brussel, 14 juni 2011;
- > City Marketing, kabinet van de minister-president, Flagey, Brussel, 15 juni 2011;
- > 'Eurocities Economic Development Forum', Eurocities, Rijsel, 15-17 juni 2011;
- > 'De sociaaleconomische uitdagingen van het demografische gewestelijk bestemmingsplan', Sociaaleconomische Raad, 16 juni 2011;
- > 'Groen netwerk', Leefmilieu Brussel, 20 juni 2011;
- > 'Mobiliteitsprojecten voor het oosten van Brussel', Foundation for the Urban Environment (FFUE), 21 juni 2011;
- > 'Mediacademy', Mediargus, 22 juni 2011;
- > 'Rondetafel: Stedelijke sociologie. Kritieken en perspectieven van een sociaalruimtelijke analyse van Brussel', bMa, 30 juni 2011;
- > 'Middagen van de huisvesting' – Observatorium van de huurprijzen, GOMB, Paviljoen Ninoofsepoort, 1 juli 2011;
- > 'Handel in Brussel: welk beleid voor morgen?', Ecolo fractie, Brussels parlement, 6 juli 2011;
- > 'Summer Lab Festival Kanal: presentatie van de projecten', Platform Kanal, 25 augustus 2011;
- > 'Brussels summer university', Aula Magna, FUSL, 3 september 2011;
- > 'Forum Jonction Nord/Midi', Comité Jonction, BOZAR, 20 september 2011;
- > 'Live tomorrow – work tomorrow: een metropolitane kijk op de ontwikkeling van Brussel', Kamer van Koophandel, Congrescentrum ING, 21 september 2011;
- > 'Découverte de Paris et de ses projets innovants de gestion et de développement urbain', AMCV, Parijs, 26-30 september 2011;
- > 'Project Decostation', Atrium, Zuidstation, 29 september 2011;
- > Deelname aan de algemene vergadering van BECI, BECI, 4 oktober 2011;
- > 'Europe in my region 2011 – The Brussels experience: EU co-financed projects', EFRO, Brussel, 11-12 oktober 2011;
- > 'Property meetings: De winkelcentra van de toekomst en retail tegen het jaar 2020', Éditions & Séminaires, 12 oktober 2011;
- > 'Burgerforum: voorstel voor een participatief waterbeleid in Brussel', SGWB – MIAS, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 14 oktober 2011;
- > 'Het tijdperk van de metropolen', Brussels Metropolitan Symposium, 17 oktober 2011;
- > 'Welke innovaties voor de socioprofessionele inschakeling van laaggeschoolden?', Actiris, BIP, 21 oktober 2011;
- > 5e jaarlijkse studiedag Veiligheid en levenskwaliteit in Brussel, VUB, GC De Markten, 4 november 2011;
- > Brussel Vastgoed 2011: Management producties', 8 november 2011;
- > 'Werken aan werkloosheid: uitdagingen en kansengroepen', BWR, 8 november 2011;

- > 'Forum des Projets Urbains', Innovapresse, Parijs, 8 november 2011;
- > 'Les midis de l'Urbanisme – École urbaine', ARAU, 17 november – 20 december 2011;
- > 'Uitwerking van een richtplan Kanaal – Informatiedag', Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 18 november 2011;
- > 'Jaarlijkse conferentie van het CIBG over sociale media', CIBG, 9 december 2011;
- > 'Spatial Planning in Flanders/Belgium: challenges for policy, opportunities for society', Policy Centre Spatial Planning and Housing, Leuven, 15-16 december 2011;
- > ...

Academische wereld

Het agentschap neemt deel aan begeleidingscomités van onderzoeken naar stedelijke ontwikkeling, georganiseerd door 'Prospective Research for Brussels – Brain Back to Brussels (Innoviris)'.

De leden van het team Territoriale ontwikkeling worden vaak gevraagd om zitting te nemen in jury's van architectuuropleidingen en stadsontwikkeling, wanneer de onderwerpen verband houden met de opdrachten van het agentschap:

- > Jury van het eindwerk van de master in landschapsarchitectuur; Université de Gembloux, Brussel, 18 mei 2011;
- > Jury Sint Lukas School, visie voor de zone tussen Zuid- en Weststation, Sint-Lukas School, Brussel, 24 mei 2011;
- > Jury voor de beoordeling van de projecten van de lokale afdelingen van Atrium, Projectoproep 8, Atrium, Brussel, 24 mei 2011;
- > Jury voor de selectie van culturele/participatieve projecten 'Neem deel aan verfraaiing!', voor het wijkcontract Luttrebrug, gemeente Vorst, Brussel, 30 mei 2011;
- > Jury voor de beoordeling van werken van studenten over de inrichting van de stationsgebieden in Brussel, Atelier Space Speculation, Faculté d'Architecture de La Cambre-Horta, Brussel, 28-29 juni 2011;
- > Jury voor de beoordeling van werken van studenten over de aanleg van een nieuwe spoorverbinding in Brussel, Atelier Space Speculation 'SuperJonction', Faculté d'Architecture de La Cambre-Horta, Brussel, 23 december 2011;
- > ...

De toenadering tot de academische wereld gebeurt ook via het binnehalen van stagiaires (landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen, enz.) die op die manier zich vertrouwd kunnen maken met de professionele manier van werken. Wederkerig, is het werk van de stagiaires een voedingsbron van reflexie die een nuttige bijdrage kan leveren aan het ATO-team bij de realisatie van hun opdrachten.

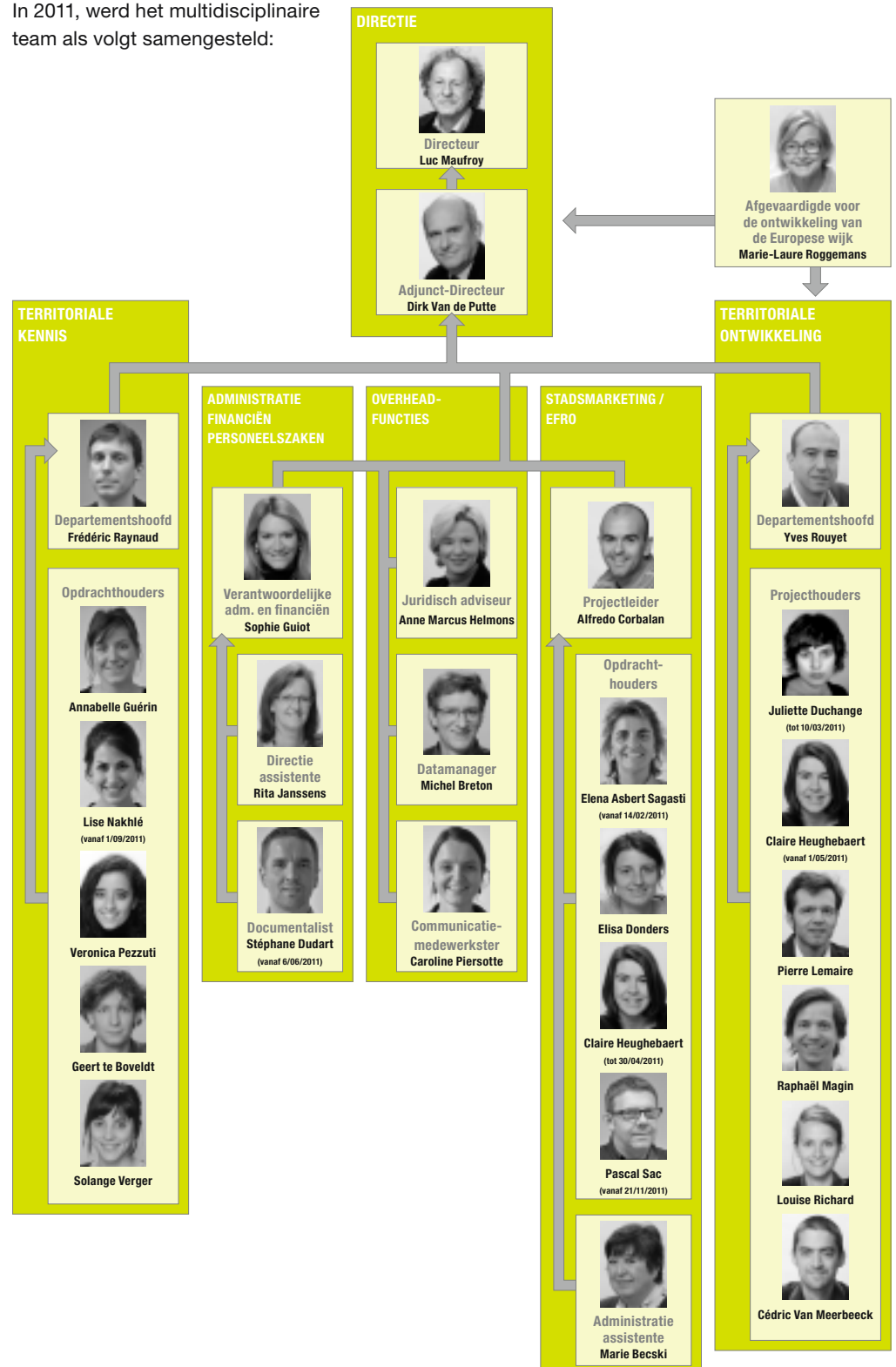
IMAGO

Het ATO werkt mee aan het imago van Brussel door zijn aanwezigheid in de delegatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tijdens diverse beurzen:

- > Internationale vastgoedbeurs MIPIM 2011, Cannes, van 8-11 maart 2011;
- > Vastgoedbeurs REALTY 2011, Brussel – Thurn & Taxis, van 24 -26 mei 2011. ■

TEAM

In 2011, werd het multidisciplinaire team als volgt samengesteld:

OPLEIDINGEN

Om hun kennis en expertise te verfijnen, te actualiseren en/of te vervolledigen worden de medewerkers uitgenodigd om zich in te schrijven voor diverse opleidingen. Zo zijn in 2011 de volgende opleidingen gevolgd:

- > Executive programme in Real Estate, Solvay Business School of economics and management, academiejaar 2010-2011;
- > Executive Master in Real Estate, Facultés universitaires Saint-Louis (FUSL), academiejaar 2010-2011;
- > Masterclass Tivoli, Pyblik, 24-26 mei 2011;
- > Opdrachten en uitdagingen voor OVM's en de BGHM, BBRoW, 7 juni 2011;
- > Collectieve cursus Nederlands (tijdens de middag), LSI, vanaf september 2011;
- > Opleiding Winbooks, Polynome, 20 oktober 2011;
- > Opleiding Photoshop, JL Gestion, 7-8 november 2011;
- > Openbare aanbestedingen – juridische stand van zaken, Escala, 9 november 2011;
- > Opleiding html, JL Gestion, 14 november 2011;
- > Word 2010 voor gevorderden, Bruxelles Formation, 17 en 24 november 2011. ■

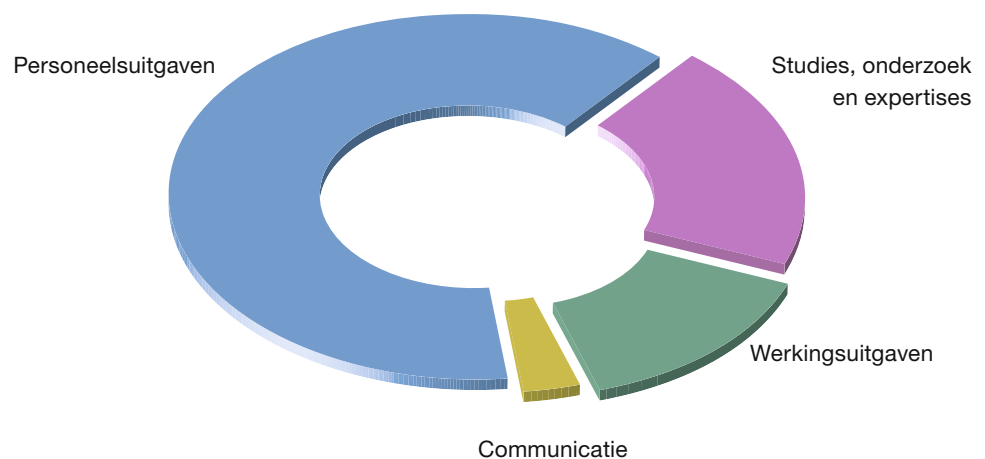
FINANCIËLE MIDDELEN

Om haar werking te kunnen verzekeren wordt jaarlijks aan het ATO een gewestelijke subsidie toegekend. In 2011 werd in de Gewestbegroting een bedrag ingeschreven van 2.413.000 euro.

Bovendien beschikt het Agentschap in 2011 over een specifieke subsidie van 550.845,93 euro voor de uitvoering van het stadsmarketingproject voor de Prioritaire Interventiezone. Bedrag dat overeenkomt met de in aanmerking komende EFRO-uitgaven.

De uitgaven voor 2011 bedragen totaal 2.883.955,83 euro die als volgt worden verdeeld:

UITGAVEN	2011	%
Personeelsuitgaven	1.833.052,81	64%
Studies, onderzoek en expertises	561.024,89	19 %
Werkingsuitgaven	406.267,59	14 %
Communicatie	83.610,54	3 %
ALGEMEEN TOTAAL	2.883.955,83	100 %

WWW.ADT-ATO.BE